

GDYŃSKI
OŚRODEK
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI

Numer
(10)-1-2023

**GDYŃSKI
KWARTALNIK
OŚWIATOWY**

GDYŃSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

© Copyright by Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Redakcja:

Justyna Olewińska

Redakcja techniczna i skład:

Justyna Olewińska

Opieka merytoryczna ze strony GODN:

mgr Wojciech Jankowski

Zdjęcie na okładce:

Martin Adams, Unsplash, Photos for everyone

81-392 Gdynia, ul. Słowackiego 53

tel. 58 765 07 92

e-mail: sekretariat@godn.eu, www.godn.eu

Spis treści

Edukacja regionalna w procesie kształcenia i wychowania dziecka	4
Expose nauczyciela – propozycja (nie tylko) dla polonistów	10
Kompetencje językowe dzieci w wieku przedszkolnym	14
Logorytmika - zajęcia wspierające rozwój mowy dzieci	16
Rola tekstu literackiego w kształtowaniu osobowości dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym	18
„Biało - czerwone figury” - zabawa matematyczna na podstawie opowiadania D. Wawiłow pt. „Trójkątna kraina”. Scenariusz zajęć	30
Wpływ literatury na rozwój osobowości i wrażliwości dziecka	32
Wychowywanie dziecka a kształtowanie się osobowości	33
„Spotkania z Tygrysiem” - zajęcia świetlicowe w języku angielskim dla klas I-III szkoły podstawowej	35
Organizacja nauki języka kaszubskiego w szkole.....	38
.....	44
„Pomosty” – innowacja pedagogiczna	49

Edukacja regionalna w procesie kształcenia i wychowania dziecka

Agata Piaskowska

nauczyciel, Młodzieżowy Dom Kultury w Gdyni

Jednym z podstawowych zadań współczesnej szkoły jest wychowanie dziecka, które będzie dobrze zorientowane we współczesnym świecie poczynając od swojej miejscowości, jej okolicy, regionu.

Poznanie własnej miejscowości, gminy, powiatu, regionu, zachodzących w nich przemian, jego kultury, zwyczajów i obrzędów pozwoli dziecku utożsamiać się z tym miejscem i równocześnie włączyć się aktywnie w życie zarówno społeczności lokalnej, jak i współczesnego świata.

Edukacja regionalna to „proces kształcenia i wychowania oraz kształtowania tożsamości człowieka związanego ze swoją ziemią i kulturą. Istnieją dwie drogi prowadzenia edukacji regionalnej: regionalizacja nauczania i nauczanie regionalne, przy czym, regionalizacja nauczania to nasycenie obowiązujących programów nauczania treściami związanymi z regionem poprzez wymianę niektórych treści dotychczasowych na regionalne lub poprzez dodanie treści specyficznych dla regionu, a nauczanie regionalne to specyficzny dobór wartości i treści regionalnych o charakterze ogólnoludzkim dokonany przez samych zainteresowanych celem przekazania ich następnemu pokoleniu jako wartości kulturowej.”

Według Ł.Staniczek - „o edukacji regionalnej możemy mówić jako o zintegrowanym procesie kształtującym i stabilizującym postawy wobec dziedzictwa przeszłości i problemów współczesnych własnego regionu, mający na celu:

- pomóc w świadomym określaniu własnej tożsamości;
- wskazać drogę odnalezienia swojego miejsca i teraz i w przyszłości;
- a także przyczynić się do zachowania ciągłości kultury i włączania jej do kultury europejskiej.”

Edukacja regionalna „stanowi istotny element rzeczywistości społecznej, ułatwiający wychowankowi odkrywanie jego tożsamości kulturowej i własnego miejsca w świecie”, jak również jest rozumiana jako „umożliwianie młodym ludziom poznawania własnego dziedzictwa kulturowego, wartości i treści regionalnych”.

Edukacja regionalna jest „naturalną i formalną odmianą osobowościowej formacji człowieka, zorientowaną na poznanie oraz umiłowanie najbliższego środowiska życia najpierw dzieci i młodzieży, a w przyszłości twórczych i aktywnych obywateli „małej ojczyzny”.

Edukacja regionalna stanowi „źródło tożsamości narodowej.” Tożsamość człowieka wskazuje na jego udział w życiu społecznym, w kulturze, pozwala na własną identyfikację oraz interpretację. Wiedza na temat

własnego regionu, umiejętność rozwiązywania problemów w nim występujących stwarza szansę zrozumienia problemów o charakterze kompleksowym.

Edukacja regionalna jest określana niekiedy mianem edukacji środowiskowej. W taki sposób oprócz M.Szczepańskiego rozumuje W.Theiss. Ten ostatni uważa „że edukacja środowiskowa zwana również edukacją lokalną lub wiedzą o małej ojczyźnie, może być rozumiana w dwóch zakresach: wąskim i szerokim. Wąski zakres oznacza proces dydaktyczno – wychowawczy, który polega na poznawaniu, nauczaniu i popularyzowaniu wiedzy o środowisku miejscowym, o życiu jego mieszkańców, o poznawaniu środowiska społecznego, przyrodniczego i kulturalnego. Szeroki zakres oznacza proces „kształtowania i rozwoju kompetencji własnych środowiska, to postępowanie, które łączy się z realizacją miejscowych potrzeb, np.. ekonomicznych, kulturalnych, edukacyjnych i politycznych.”

Celem edukacji regionalnej jest: „pełniejsze poznanie własnej kultury, dziedzictwa historycznego; wydobywanie wielorakich wartości tkwiących we własnym regionie w kontekście wartości narodowych, państwowych, ogólnoludzkich; kształtowanie świadomych swych możliwości i powinności obywateli kraju i swojej „małej ojczyzny”, a także formowanie postaw otwartych, nastawionych na zrozumienie innych kultur i zbliżenie europejskie.”

W procesie dydaktyczno – wychowawczym głównym celem edukacji regionalnej jest przede wszystkim rozwijanie w uczniu poczucia własnej tożsamości regionalnej, a tym samym kształtowanie postawy zaangażowania w sprawy własnego środowiska i „autentycznego otwarcia się na inne społeczności i kultury.”

Wg S. Bednarka należy:

1. Wyposażać ucznia w wiedzę o własnym regionie w połączeniu z wiedzą o własnym państwie i narodzie, a także dostarczać wiadomości na temat rzeczywistości międzynarodowej, która dotyczyłaby różnych dziedzin własnego środowiska regionalnego. Należy dostarczać wiedzy geograficznej (o położeniu regionu, jego klimacie, rzeźbie terenu, przyrodzie), wiedzy dotyczącej demografii, zamieszkującego społeczeństwa, gospodarki. Każdy uczeń powinien być wyposażony w wiedzę dotyczącą tradycji we własnym regionie.
2. Znaleźć wartości znajdujące się we własnym regionie w kontekście wartości narodowych, państwowych i ogólnoludzkich. Zdobyte wiadomości powinny uświadomić uczniowi wartości tkwiące w pojęciu region: terytorium, grupa społeczna, kultura, na tle historycznym, kulturowym, przyrodniczym i geograficznym. Nie bez znaczenia jest tu społeczność, która posiada wartości materialne, duchowe, intelektualne, moralne i religijne. Trzeba wydobywać wartości tzw. etosu (stylu życia) wspólnoty, jak również wartości wynikające z kultury religijnej.
3. Wprowadzać ucznia w świat wartości środowiska.
4. Kształtować „tożsamość pluralistyczną” czyli poznawać siebie z uwzględnieniem poczucia własnej odmienności i tworzyć „postawy otwarte, tolerancyjne, nastawione na pluralizm różnych ludzkich kultur i ich zrozumienie.”

P.Petrykowski. oprócz celu głównego, którym jest ukształtowanie w młodych jednostkach poczucie własnej tożsamości regionalnej, wyróżnia dwa kierunki działań:

1. kształtowanie postawy regionalistycznej, formułowanie wspólnot jako grup zamieszkujących określone terytorium, których łączyłyby określone stosunki społeczne;
2. wzmacnianie poczucia zakorzenienia, pozwalające na poczucie przynależności do określonego terytorium, miejsca, wspólnoty, kultury.

Według M.Szczepańskiego głównym celem edukacji regionalnej jest: „przywracanie i kreowanie różnych form tożsamości kulturowej, oparte na tzw. dobrej tradycji kulturowej.”

Zadaniem edukacji regionalnej, która jest częścią kultury jest „przekaz dziedzictwa kulturowego danego regionu, z równoczesnym uświadomieniem dzieciom i młodzieży bogactw oraz wielowymiarowości dziedzictwa, jak również potrzeby jego kontynuacji i pomnażania.” W związku z tym należy uczniów uświadomić, że dany region nie łączy tylko elementy geografii, historii, kultury, ale przede wszystkim społeczność przekazująca następnym pokoleniom dziedzictwo, charakteryzująca się więzią materialną i duchową, będącą częścią składową kultury całego narodu. Uczniowie muszą posiadać przeświadczenie na temat roli edukacji regionalnej, będącej ważnym elementem kultury narodowej, europejskiej i światowej, co może chronić przed „wpływem zunifikowanej kultury masowej”.

Ważnym, więc zadaniem edukacji regionalnej, jest poznanie tradycji i obyczajów własnego regionu, co pozwala na integrację ze środowiskiem, ułatwia nawiązywanie kontaktów z ludźmi, zapewnia poczucie więzi społecznych, a tym samym poczucie bezpieczeństwa.

Edukacja regionalna jako jeden z elementów całego procesu dydaktyczno – wychowawczego ma do spełnienia zadanie polegające na zapewnieniu ciągłości kulturowej grupy, wspólnoty, społeczności, społeczeństwa, a nade wszystko kształtowanie poczucia własnej odrębności, postawy otwartości i tolerancji.

Edukacja regionalna w ujęciu B.Boczukowej to: „Regionalizm we współczesnej szkole ma szczególne znaczenie. Wychowuje bowiem młodego człowieka przez przywiązanie do własnej ziemi i wszechstronną jej penetrację, budzi inicjatywę, porywa do wzniosłych czynów, a dzięki ciągłej i systematycznej pracy umacnia ideę demokratycznej państwowości.”

Patrząc na cele i zadania edukacji regionalnej można zauważyć ich ważność w konfrontacji z otaczającą nas rzeczywistością współczesną i jednocześnie formułować co do niej perspektywiczne prognozy.

Główne cele, które stoją przed pedagogami to:

- 1) rozwijanie wiedzy o kulturze własnego regionu i jej związkach z kulturą narodową;

- 2) kontakt ze środowiskiem lokalnym i regionalnym w celu wytworzenia bliskich więzi i zrozumienie różnorodnych przynależności człowieka;
- 3) ugruntowanie tożsamości narodowej przez rozwój tożsamości regionalnej;
- 4) rozwijanie wiedzy o historii regionu w powiązaniu z tradycjami własnej rodziny;

Zadaniem szkoły jest:

- 1) wprowadzenie w świat tradycji regionu i należących do niej wartości;
- 2) wskazywanie przykładów umożliwiających integrację z kulturą regionu;
- 3) wspieranie kontaktów z osobami i instytucjami zajmującymi się ochroną i pomnażaniem dziedzictwa kulturowego w regionie;

Poznanie przez uczniów własnego dziedzictwa kulturowego powinno odbywać się od wczesnego dzieciństwa, czyli na każdym etapie edukacji poprzez formy i metody pracy dostosowane do rozwoju psychofizycznego i intelektualnego oraz możliwości percepcyjnych i kreatywnych, we współpracy ze środowiskiem, na lekcjach z wykorzystaniem podstaw programowych poszczególnych przedmiotów nauczania oraz w działaniach pozalekcyjnych i pozaszkolnych:

- w nauczaniu początkowym poprzez uczestnictwo i przeżywanie treści w formach bliskich dziecku, związanych z jego środowiskiem rodzinnym i specyfiką regionu;
- w starszych klasach szkoły podstawowej poprzez realizację modułu „*Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie*”;
- w gimnazjum i liceum poprzez realizację ścieżki edukacyjnej „*Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie*”;

Zagadnieniem podstawowym w edukacji regionalnej jest tzw. poczucie zakorzenienia, czyli identyfikacja z określonym, bliskim środowiskiem. Uczeń musi mieć takie poczucie, jeśli chce być w pełni podmiotem, a nie przedmiotem toczących się procesów kulturowych. Badania socjologiczne jednoznacznie wykazują zagubienie we współczesnym świecie w momencie, gdy jesteśmy pozbawieni możliwości identyfikacji z określonym, bliskim nam środowiskiem.

Podstawą aktywności jest poczucie przynależności do konkretnego miejsca, do wspólnoty, w której wchodzimy w kontakty bezpośrednie i zrozumiałe, do kultury, która jest nośnikiem tych „zrozumiałych” i bliskich wartości. Region daje poczucie bycia u siebie i bycia sobą, co ma swoje konsekwencje w sferze aktywności, wpływa na zrozumienie swoich obowiązków i zadań, a w konsekwencji na włączenie się w nurt życia własnego środowiska.

Celem edukacji regionalnej w procesie dydaktyczno – wychowawczym jest ukształtowanie w uczniach własnej tożsamości regionalnej jako podstawy zaangażowania się w funkcjonowanie własnego środowiska i autentycznego otwarcia się na inne społeczności i kultury.

Należy pamiętać, że tradycje, zwyczaje i sztuka ludowa jest częścią historii i kultury ludowej. Poznawanie folkloru w różnych jego przejawach jest jednym z elementów, który ma wpływ na budzenie świadomości narodowej.

Dziecko stopniowo poznaje obyczaje i tradycje poczynając od rodziny, poprzez swój region, aż po różnorodność, jakiej możemy doświadczyć w całej Polsce.

Poprzez edukację regionalną dziecko ma możliwość poznać swoje korzenie, dostrzec to, co zmieniło się przez pokolenia w otaczającym go świecie w kulturze, zwyczajach i języku.

Zdobywanie wiedzy z zakresu dziedzictwa kulturowego jest ważnym czynnikiem osobotwórczym. Dziecko poznając dziedzictwo kulturowe uświadamia sobie kim jest, jakie posiada korzenie i dokąd zmierza.

Głównym celem edukacji regionalnej jest powrót do źródeł życia każdego człowieka, do źródeł jego etyki, pierwotnego języka, powrót do pierwotnej kultury domowej, lokalnej, regionalnej, narodowej i ogólnoludzkiej. W procesie wychowania należy stworzyć warunki do podejmowania działań na rzecz budowania empatii z otoczeniem oraz budzenia poczucia dumy z „małej ojczyzny”. W procesie wychowania ważne są formy wychowania, które pozwolą poznać nam dziedzictwo kulturowe poprzez wytwórczość stylizowaną na wzór kultury ludowej.

- Nabywanie umiejętności tworzenia wytworów stylizowanych na wzór ludowy rozwija zdolności artystyczne, ekspresję twórczą, pobudza wyobraźnię oraz kształtuje postawę szacunku dla innych twórców.
- Zdobywanie wiedzy z zakresu dziedzictwa kulturowego jest ważnym czynnikiem osobotwórczym. Poznawanie podobieństw i różnic w obyczajach i sztuce ludowej zbliża dziecko do odczuwania wspólnoty z całym narodem.
- Dziecko o najmłodszych lat chłonie i zatrzymuje w pamięci to, co dzieje się w jego najbliższym otoczeniu. Zwyczaje, obyczaje i obrzędy wyniesione z dzieciństwa pamięta przez całe życie.
- Dostosowuje się do wymagań otoczenia grupy społecznej, przyjmuje funkcjonujące w niej normy i wartości społeczne; internalizuje je, przyjmując określone wzorce kulturowe, nabywając nowych kompetencji do uczestnictwa w danej zbiorowości społecznej.
- Wychowanie w szacunku do kultury regionalnej przywraca podmiotowość człowieka- dziecko nie działa na rzecz jednostki, ale na rzecz tożsamości wspólnotowej.

Człowiek już od najmłodszych lat poznaje siebie, uczy się trafnie odczytywać i interpretować zachowanie innych, uświadamia sobie wartości, które kształtują jego otoczenie. Pierwszymi nauczycielami dla dziecka są rodzice. Dzięki nim dziecko odkrywa swą "małą ojczyznę", czerpiąc wiedzę o przyrodzie, środowisku społecznym, elementach kultury, miejscowej gwarze, sztuce lokalnych twórców. W późniejszych latach nauki w rola najbliższego otoczenia w edukacji zmienia się, lecz pozostaje świadomość zakorzenienia w tym, co najbliższe, co wraz z wiekiem i doświadczeniem staje się podstawą poczucia tożsamości. Dla jej uzyskania niezbędna jest wiedza regionalna na wszystkich szczeblach nauki szkolnej. Pozwala ona na zdobycie informacji o swoim mieście, jego przeszłości, tradycji, sprzyja utożsamianiu się z nim.

Wszyscy powinniśmy dążyć do tworzenia więzi i postaw wobec własnego regionu, pielęgnować dawne zwyczaje i kulturę narodową, a wtedy najbardziej cenne wartości i te w ludziach, i te w obrazie ziemi przetrwają pokolenia.

Bibliografia:

1. Mała ojczyzna : kultura, edukacja, rozwój lokalny / red. nauk. Wiesław Theiss. - Warszawa : „Żak”, 2001
2. Biliński Lucjan : *Regionalizm - przeżytek czy szansa, której nie wolno zmarnować* // Bibliotekarz. - 2000, nr 10, s. 9-13
3. Edukacja regionalna. Dziedzictwo kulturowe w zreformowanej szkole. Praca zbiorowa pod redakcją Stefana Bednarka. Wrocław 1999 r.
4. Jaworska Marta: Regionalizm w nauczaniu początkowym. „Życie Szkoły” 1996 nr 9 s. 526-527
5. Boczukowa Beata: Edukacja regionalna. „Nowa Szkoła” 2000 nr 3 s. 28-31
6. Kuźnieców, Janusz: *W mojej małej ojczyźnie* -Warszawa : Demart, 2003.

Beata Fiszer

doradca metodyczny z języka polskiego

Prawdopodobnie jakość relacji, jakie nauczyciele mają z uczniami, jest kamieniem węgielnym skutecznego zarządzania, a może nawet nauczania w ogóle¹.

W klasie czwartej – zacznijmy od dobrej komunikacji

Powszechnie wiadomo, że przejście z klasy trzeciej do czwartej jest ważnym wydarzeniem w szkolnej karierze. Dziecko musi się oswoić z faktem, że pojawiają się nowe przedmioty, każdego uczy inny nauczyciel, czasem każda lekcja odbywa się w innej pracowni, a wymagania edukacyjne znacząco rosną. Dla 9- lub 10-latka przyzwyczajonego, a nierzadko bardzo przywiązanego do swojej pani, bywa to ważna i stresująca zmiana.

Jednym z nauczycieli, z którym czwartoklasista spotka się w szkole najczęściej, okaże się polonista/polonistka. Lekcje języka ojczystego na pewno odgrywają ważną rolę w szkolnym rozkładzie dnia, a prowadzący je nauczyciel może (i powinien) stać się znaczącą dla ucznia osobą. Aby tak się stało, warto już na początku roku szkolnego zadbać o dobrą komunikację. Pozwoli ona ustalić zasady współpracy, ułatwi uczniom start w naukę w czwartej klasie, może zapobiegać niejasnościom i nieporozumieniom z uczniami i ich rodzicami.

1 czy 2 września, po wejściu do klasy, nauczyciele zwykle się uczniom przedstawiają. Oprócz poinformowania, jakiego przedmiotu uczą, mogą dodać 2-3 zdania na swój temat. Powinno się powiedzieć o sobie tyle, ile się chce. Ważne, aby uczniowie zobaczyli, że pani, która do nich przyszła, jest nie tylko nauczycielką, ale i po prostu człowiekiem - ma swoje zainteresowania i ulubione sposoby spędzania czasu.

Dzieci potrzebują znajomości zasad, którymi będzie się kierował ich nauczyciel. Wydaje się, że wskazane byłoby podzielenie się nimi i z rodzicami. Oni przecież nie co dzień widzą polonistę/polonistkę swojego dziecka. Uczniowie mogą na podstawie obserwacji ustalić obowiązujące zasady, nawet jeśli nie zostały zwerbalizowane. Rodzice takiej szansy nie mają. Mogą się domyślać, że nauczyciel wymaga przestrzegania ogólnie przyjętych norm społecznych i zasad kultury zachowania. Nie wiedzą jednak, co jest dla niego najważniejsze, a na co gotów jest patrzeć przez palce. Tymczasem jeden nauczyciel surowo potraktuje ucznia spóźniającego się na lekcje, a inny okaże się pobłażliwy wobec niepunktualności, za to bardziej stanowczo zareaguje na brak przygotowania do lekcji. Nie warto polegać na domyślności rodziców i relacjach z drugiej ręki, jakie uzyskają na temat nauczyciela.

Poniżej przypominam proste sposoby zaprezentowania się uczniom i rodzicom, pokazania siebie jako nauczyciela, przedstawienia własnych priorytetów i zaproponowania zasad współpracy.

¹R. J. Marzano, *Sztuka i teoria skutecznego nauczania*, Warszawa 2012, s. 155

Expose nauczyciela na początku roku szkolnego

Autorzy książki *Psychologia szefa* piszą: *Każdy szef może kierować się dowolnym systemem wartości. Ty, oczywiście, też. Jeżeli jednak chcesz uniknąć przykrych nieporozumień z pracownikami, musisz jasno wyartykułować, na czym Ci zależy. Sprawdź, czy potrafiłbyś w tej chwili precyzyjnie określić, sam dla siebie, listę zachowań, których nie tolerujesz u swoich podwładnych, a także pulę postaw, które najbardziej w nich cenisz*².

Byłoby dobrze, aby podobnej analizy przed rozpoczęciem roku szkolnego dokonał nauczyciel.

Zauważyli to także badacze zajmujący się nauczaniem. Geoff Petty napisał: *Każdy nauczyciel ma jakieś zasady, nawet jeśli nie mówi o nich wprost. Przemyśl starannie swoje reguły, zwerbalizuj je, zakomunikuj uczniom i wytrwale egzekwuj ich przestrzeganie*³. Jak widać, jasne określenie reguł zalecane jest zarówno w pracy z dorosłymi, jak i z dziećmi.

Warto dobrze przygotować swoiste expose dla uczniów - nie może ono być zbyt długie, a więc liczy się każde wypowiedziane zdanie. Można w nim umieścić następujące elementy:

1. Przedstawienie własnych intencji.

np. *Zależy mi, aby nasza praca w tym roku szkolnym była skuteczna i aby wszyscy dobrze się czuli na lekcjach języka polskiego. Dlatego chcę wam powiedzieć, co jest dla mnie najważniejsze i czym będę się kierować jako osoba prowadząca zajęcia.*

2. Wskazanie pożądanych postaw i zachowań uczestników lekcji.

np. *Będę doceniać systematyczność i przygotowanie do lekcji. Nagrodzę aktywność na lekcjach, wykonywanie zadań nadobowiązkowych. Bardzo mi się podoba, gdy uczeń na lekcji zadaje pytania. Nie ma głupich pytań - każde, które przychodzi wam do głowy, jest warte odpowiedzi. Proszę was, abyście byli dla siebie nawzajem życzliwi i pomagali sobie.*

3. Wskazanie zachowań i postaw niedopuszczalnych.

Ważne, aby było ich znacznie mniej niż pożądanych. Uczniowie nie powinni wynieść z pierwszych zajęć przekonania, że nauczyciel skupia się na wymierzaniu kar.

np. *Nie pozwolę na lekcji na złośliwość i dokuczanie innym, np. na wyśmiewanie się z cudzych błędów albo na wyśmiewanie czy obrażanie jakiegokolwiek osoby. Wszyscy dbamy o to, abyśmy tworzyli zgrany zespół.*

4. Upewnienie się, czy wszystko było dla uczniów zrozumiałe, czy mają pytania albo refleksje.

np. *Czy jasno powiedziałam wam, co jest dla mnie ważne? Czy ktoś chciałby o coś zapytać albo dodać coś od siebie?*

Znaczenie ma także sposób zaprezentowania expose - warto za pomocą tonu głosu, mimiki i postawy ciała zaznaczyć, że prezentowana treść jest ważna.

Expose powinno dawać dzieciom poczucie bezpieczeństwa i pomóc w tworzeniu atmosfery sprzyjającej uczeniu się. Może ulegać uzupełnieniom w trakcie roku szkolnego, pod wpływem bieżących wydarzeń.

Wygłoszenie expose nie zastępuje przekazania informacji, które nauczyciel jest zobowiązany podać (wymagań edukacyjnych i przedmiotowych zasad oceniania) ani treści, które warto omówić (czego będziemy się w tym roku uczyć, jak zbudowany jest nasz podręcznik, jakie omówimy lektury).

²J. Gut, W. Haman, *Psychologia szefa*, Gliwice 2009, s. 19

³G. Petty, *Nowoczesne nauczanie*, Gdańsk 2005, s. 101

Kontrakt z uczniami

Wygłoszone na początku roku szkolnego expose z konieczności musi być krótkie i zawierać tylko najważniejsze zasady. Niekiedy może pojawić się potrzeba ich uszczegółowienia, przełożenia na język konkretów, pokazania sytuacji i zachowań pożądanych i niedopuszczalnych podczas lekcji.

Ich zebraniu może służyć kontrakt zawarty przez nauczyciela z uczniami. Ważne, aby była to obustronna umowa, wypracowana wspólnie, zaakceptowana i podpisana przez wszystkich. Dlatego bezcelowe byłoby narzucanie kontraktu przez nauczyciela. Dziesięcioletni uczniowie są w stanie wypracować takie zasady. Punktem wyjścia może być zebranie odpowiedzi na dwa pytania:

1. Co nam pomaga w nauce podczas lekcji języka polskiego?
2. Co nam przeszkadza w nauce podczas lekcji języka polskiego?

Po zaprezentowaniu czynników wspierających i zakłócających proces uczenia się łatwo będzie ustalić zasady. Może się zdarzyć, że wśród nich uczniowie sformułują swoje oczekiwania wobec nauczyciela. Jeśli nauczyciel godzi się na konkretny zapis, bezwzględnie musi go przestrzegać w trakcie całego roku szkolnego. Zapisy kontraktu warto umieścić w sali lekcyjnej, aby można było odwoływać się do niego w razie potrzeby.

Zainicjowanie współpracy z rodzicami

Nauczyciel języka polskiego obejmujący klasę czwartą, nawet jeśli nie jest wychowawcą tej klasy, prawdopodobnie spotka się z rodzicami wszystkich swoich nowych uczniów. Dobrze, aby pierwsze spotkanie nie nastąpiło dopiero w chwili, gdy pojawiają się trudności w nauce. Warto przygotować grunt pod pięcioletnią, trwającą do klasy ósmej, współpracę.

Można wykorzystać wrześnie zebrania z rodzicami, aby się przedstawić i zaprezentować własne priorytety w pracy z klasą. W zależności od nich nauczyciel może poinformować rodziców o swoich oczekiwaniach. Może udzielić odpowiedzi na wybrane pytania z poniższej listy:

Jak poznać, że dziecko robi postępy w nauce języka polskiego?

Co należy przynosić na lekcje?

Czy/ jak często są zadawane prace domowe?

Jakie lektury będą omawiane w tym roku?

Jakie są zasady prowadzenia zeszytu przedmiotowego?

Jak/w jakim terminie nadrabiać zaległości wynikające z nieobecności w szkole?

Gdzie znaleźć wymagania edukacyjne i przedmiotowe zasady oceniania?

Jak rozmawiać z dzieckiem o szkole?

Oprócz tego nauczyciel na pewno powinien wyrazić gotowość do współpracy, a także poinformować o zasadach kontaktowania się (np. służbowy e-mail, e-dziennik, godziny konsultacji w szkole). Spotkanie z rodzicami to również okazja do lepszego poznania ich dzieci - można poprosić o informacje o dotychczasowych osiągnięciach/trudnościach w czytaniu i pisaniu, o zainteresowaniach, wyjątkowych umiejętnościach.

Powyższe treści można umieścić w krótkim liście albo prezentacji udostępnionej rodzicom uczniów za pośrednictwem e-dziennika. Wiele osób twierdzi jednak, że osobiste spotkanie bardziej sprzyja nawiązaniu relacji.

Antoine de Saint-Exupery napisał w *Małym Księciu*: *Mowa jest źródłem nieporozumień*. Jednak brak precyzyjnej komunikacji bywa źródłem jeszcze większej liczby nieporozumień na linii

uczniowie-rodzice-nauczyciele. Dlatego warto o nią zadbać na początku współpracy z każdą nowo obejmowaną klasą, nie tylko czwartą.

Katarzyna Pawłuszyńska

Doradca metodyczny wychowania przedszkolnego

Człowiek przychodzący na świat, rodzi się z predyspozycją do mówienia, ale nie posiada umiejętności do wypowiedzania się. Owa „predyspozycja” to niezapisana karta, którą wypełniać będzie otoczenie. Jak najbliższe środowisko to uczyni, tak mówić będzie dziecko. Aby „karta została dobrze zapisana” muszą być spełnione warunki, wpływające na prawidłowy rozwój mowy.

- Prawidłowy rozwój psychomotoryczny, wynikający z właściwości układu nerwowego, braku defektów sensoryczno-motorycznych, szczególnie narządów mowy i słuchu;
- Właściwie rozwinięty mechanizm oddechowy;
- Prawidłowo wykształcone narządy artykulacyjne;
- Sprawne działanie analizatorów: słuchowego, wzrokowego i kinetycznego;
- Ogólny poziom intelektualny: dzieci o wyższym poziomie inteligencji wcześniej opanowują system językowy (choć opóźniony rozwój mowy nie oznacza niższego poziomu inteligencji)
- Zdolności specjalne, uzdolnienia językowe, płynność słowna, rozumienie słów;
- Odpowiednie warunki środowiskowe, prawidłowe wzorce językowe, oddziaływania otoczenia motywujące do mówienia;
- Prawidłowy rozwoju fizyczny, ruchowy i psychiczny;
- Niezaburzona koordynacja ruchowo-mięśniowa

Rozwój kompetencji językowych u dzieci uwarunkowany jest biologicznie, kulturowo oraz społecznie stanowi komponent życia psychicznego. Język służy do komunikowania z najbliższym środowiskiem, porozumiewania się, powiadamiania, informowania o tym co postrzegamy, czujemy, czego pragniemy. Języka używamy myśląc. Opanowanie elementów języka wpływa na kompetencje komunikacyjne, na sposób porozumiewania się w sposób skuteczny, zrozumiały a zarazem dostosowany do sytuacji. Kompetencje językowe wynikają z opanowania systemu językowego, natomiast komunikacja to wzór użycia go w taki sposób by był rozumiany, dawał możliwość nabywania pojęć w tym matematycznych, uogólniania, rozumienia otaczających nas zjawisk. Początkowym etapem kształcenia kompetencji językowych u dziecka w wieku przedszkolnym jest stymulowanie potrzeby mówienia w różnych sytuacjach dnia codziennego. Do tego celu służą np. zabawy logopedyczne „gimnastyka buzi i języka”, ćwiczeń przez naśladownictwo, czy wywoływanie spontanicznych wypowiedzi dostarczających okazji do naturalnych ćwiczeń. Kierując tym procesem dobierając metody, ćwiczenia musimy mieć na uwadze podstawę programową oraz umiejętności i możliwości dzieci .

Kształcenie mowy dzieci przyczynia się do rozwoju procesów poznawczych mających na celu doskonalenie słownictwa, wymowy, gramatycznej poprawności wypowiedzi, swobodnego wyrażania myśli. Dzieci w wieku przedszkolnym uczą się a potem dopiero myślą ,następnie poprawnie wypowiadają treści własnych myśli pod wpływem własnej działalności ,toku swych kontaktów społecznych, przyrodniczych, technicznych. Proces ten wspierany świadomą celową pracą wychowawczą przynosi dzieciom wiele korzyści.

Pracując z dziećmi w wieku przedszkolnym warto uwagę kierować na słowo ,w tym celu warto korzystać z pozycji G.Demel „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”.

Nauczyciel wychowania przedszkolnego pracujący nad poprawą jakości mowy oraz nad rozwojem kompetencji językowych swych podopiecznych powinien wykorzystywać w swej pracy bajki, baśnie, wiersze, opowiadania, treści swobodnej interpretacji, stanowiące wzór języka literackiego.

Katarzyna Pawłuszyńska

Doradca metodyczny wychowania przedszkolnego ,nauczyciel ,logopeda

Wg .E. Skorek

„Jedną z technik logopedycznych ,opartą na rytmie muzycznym, z zastosowaniem słowa, włączonego jako akompaniament zaprogramowany lub improwizowany”

Słyszac po raz pierwszy słowo logorytmika źródła zrozumienia upatrujemy rzeczywiście ściśle w muzyce. Twórcą jest Emil Jaques-Dalcroze'a oraz Carl Orff.

Połączenie rytmiki oraz terapii logopedycznej oddziałuje na sferę słuchową słuchowo-ruchową oraz ruchową. Wykorzystanie techniki logopedycznej w codziennej pracy z dziećmi wpływa korzystnie na ogólny ich rozwój w sposób naturalny. Uczestnictwo w zajęciach z wykorzystaniem elementów logorytmicznych pozwala wyzwolić aktywność ruchową. Swobodny ruch będący obok muzyki, podstawą ćwiczeń, umożliwia realizację zajęć niezależnie od poziomu intelektualnego, ruchowego czy też muzycznego.

Prowadzenie zajęć z elementami logorytmiki. Wyzwala aktywność ruchową u dzieci umożliwiając odreagowanie napięć, czy złych emocji. Wpływa pozytywnie na usprawnianie oddechu, kształcenie słuchu fonematycznego, koncentrację uwagi, prawidłowej fonacji oraz artykulacji. Łączenie muzyki oraz słowa pozwala na kształcenie percypowania różnych zjawisk za pomocą zmysłów odtwarzania ruchem, gestem, tempa w muzyce, wypowiedzi słownych.

Zabawy muzyczno-ruchowe kształcąc ruchy całego ciała tzw. makroruchy, wpływają pośrednio na usprawnianie narządów mownych(tzw. mikroruchy).

Świetna technika kształtująca umiejętność współpracy w grupie zdyscyplinowanie, porządek aktywność a co najważniejsze w sposób naturalny Kierowana może być do dzieci w różnym wieku z różnymi potrzebami umiejętnościami, dysfunkcjami na różnym poziomie intelektualnym.

Zabawy, ćwiczenia logorytmiczne likwidują zaburzenia współtowarzyszące zaburzeniom mowy. Przyczyniają się do zaktywizowania rezerw funkcjonowania oraz wykształcenia funkcji wielozmysłowych. Mają pozytywny wpływ na osobowość dziecka. Kształcą jego inwencję twórczą, usprawniają aparat mięśniowo-ruchowy i uwrażliwiają na zjawiska akustyczne. Wykorzystywane w pracy z dziećmi pozytywnie wpływają na motorykę, słuch, mowę, orientację przestrzenną i autoorientację, koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchową regulują napięcie mięśniowe. Logorytmika proponuje połączenie ćwiczeń ruchowych, słuchowych, oddechowych, słownych i muzycznych, by rozwijać mowę i możliwie jak najwięcej umiejętności poznawczych, takich procesów myślowych, które gwarantują doskonały start do podjęcia nauki w szkole oraz powodzenia w nauce.

Prowadząc zajęcia z logorytmiki zauważyłam że dzieci przedszkolne których wyobraźnia powinna zadziwiać i zaskakiwać, nie potrafią bawić się „na niby”, bez zabawek .Jednak potrzebują takich zabaw, gdyż po paru spotkaniach, gdy np. wcielamy się w jakieś postaci udajemy zwierzęta lub odgłosy z otoczenia, reagują z entuzjazmem, czekają na każde kolejne zadanie, a ich wyobraźnia zaczyna funkcjonować właściwie dla tego wieku. Zauważyłam ,iż rozwój dzisiejszej cywilizacji, sposób w jaki wychowywane są dzieci znacznie opóźnia i ogranicza rozwój mowy.

Nie mówiąc do dziecka, nie rozmawiając z nim, nie słuchając go, nie możemy oczekiwać, że będzie mówić wyraźnie, płynnie gramatycznie. Logorytmika sprawia ,że dziecko zaczyna chcieć mówić, sprawia mu to radość, a ten sukces motywuje do podejmowania dalszych ćwiczeń Prawidłowa mowa to nie tylko wymowa, nie tylko właściwa artykulacja.

Sporo w logorytmice uwagi poświęca się artykulacji. Ćwiczy się zarówno motorykę narządów mowy (język, wargi, podniebienie miękkie, żuchwy) oraz prawidłową wymowę poszczególnych głosek. Ćwiczenia jako dodatek element zajęć nie nużą i nie zniechęcają, a ich dość krótki czas trwania sprawia że najmłodsze przedszkolaki potrafią utrzymać swoją uwagę. Prowadząc zajęcia z każdym nowym rokiem odkrywam nowe możliwości dzieci nowe korzyści jakie niesie ta forma zajęć .

Rola tekstu literackiego w kształtowaniu osobowości dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym

Renata Wolińska

Doradca metodyczny psychologii i pedagogiki

Wychowanie, w najszerszym tego słowa znaczeniu, to całokształt procesów i działań, które idą w kierunku pełnego rozwoju osobowości człowieka.

Definicji osobowości jest wiele. Zależą one od koncepcji ich autorów. Są wśród nich definicje filozoficzne, operacyjne, pedagogiczne, czy empiryczne. Wszystkie jednak zawierają pewne cechy wspólne, które mówią, iż *osobowość to niepowtarzalna całość, jedność będąca indywidualnym sposobem istnienia jednostki. To całość myśli, emocji i motywacji danej osoby, to względnie stały wzór reagowania, pewna powtarzalność reakcji.*

Od kilku lat szczególnie cieszącą się niezwykle popularnością jest koncepcja, wykorzystywana do opisu osobowości zwana "**Wielką Piątką**".

Według niej osobowość wyznacza pięć czynników:

- neurotyczność
- ekstrawersja
- otwartość
- ugodowość
- sumienność

Neurotyczność decyduje o sprawności w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi, o podatności na doświadczanie "trudnych" emocji takich jak: lęk, smutek, wrogość.

Ekstrawersja decyduje o jakości i intensywności relacji interpersonalnych, nastawieniu do innych ludzi, a także o wigorze, energii życiowej.

Otwartość decyduje o gotowości do przyjmowania nowych doświadczeń, idei, wartości, koncepcji.

Ugodowość wpływa na przekonania, nastawienie i działania w relacjach społecznych.

Sumienność pozwala prognozować aktywność zawodową i szkolną.

Osobowość kształtuje się przez całe życie, ale szczególnie w okresie dzieciństwa oraz młodości pod wpływem bodźców zewnętrznych w procesie socjalizacji, a także na drodze własnej aktywności jednostki.

Istota struktur osobowości kształtowana jest w procesie interakcji człowieka z otoczeniem, zachodzącym w ciągu całego jego życia. Jak wiemy osobowość człowieka zaczyna kształtować i rozwijać się od wczesnego dzieciństwa- istotne znaczenie w tym rozwoju ma wiek przedszkolny i wczesnoszkolny. Jest to okres, w którym dziecko doznaje pierwszych przeżyć emocjonalnych, dokonuje pierwszych obserwacji i gromadzi swoje doświadczenia, zdobywa wzorce postępowania. Umysł dziecka jest w tym wieku bardzo chłonny, dlatego też powinno się starannie wybierać i dostarczać odpowiednie słowa, sytuacje i przeżycia.

Program wychowawczych działań nauczyciela idący w kierunku kształtowania osobowości uczniów powinien obejmować następujące obszary:

- ***Kształtowanie umiejętności pracy w grupie.***

Wraz z rozwojem dziecka coraz większą rolę w jego życiu pełni grupa rówieśnicza. Szczególną uwagę należy kłaść na kształtowanie umiejętności interpersonalnych. Wiele zajęć powinno być związanych z poznaniem reguł współżycia społecznego, budowania zdrowych relacji z innymi. Należy stwarzać sytuacje, w których dzieci uczą się rozumienia ludzi, szanowania ich odmienności nie tylko fizycznej, ale i psychicznej – kształtują pojęcie tolerancji.

- ***Rozwijanie poczucia własnej wartości.***

W płaszczyźnie emocjonalnej postawa wobec siebie może wyrażać się w samoakceptacji lub samoodtrąceniu. Samoocena może być adekwatna, zaniżona lub zawyżona. Koniecznością są ćwiczenia ułatwiające dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron, wzmacniające wiarę we własne siły, utrwalające nawyki szukania w ludziach tego, co dobre i wartościowe, kształtujące zdrowe poczucie własnej wartości. To właśnie w okresie wczesnego wieku szkolnego dochodzi do bardzo ważnego momentu w kształtowaniu się wiedzy o sobie lub, jak mówią psychologowie, "struktury Ja". Dziecko opisując siebie powie już nie tylko jak wygląda i co ma, ale również jaki jest i jaki być powinien.

- ***Umiejętność porozumiewania się z innymi.***

Trudności w kontaktach z rówieśnikami, w wyrażaniu własnych poglądów, zainteresowań i wartości, a także uczucie skrępowania w różnych sytuacjach społecznych może doprowadzić z czasem młodego człowieka do podejmowania zachowań aspołecznych. W atmosferze akceptacji, zrozumienia i zaufania należy rozwijać i doskonalić umiejętności porozumiewania się z innymi.

- ***Sposoby radzenia sobie ze stresem.***

Przyczyny, od których zależy zakres i sposób naszego reagowania na stres, przeważnie tkwią w nas samych. Wiążą się one z cechami osobowościowymi: sposobem myślenia, typem wyobraźni, systemem wartości, obrazem siebie, uczuciowością oraz postawami wobec innych. Odpowiednio zaplanowane zajęcia powinny koncentrować się na nauce technik relaksacyjnych, treningach zastępowania złości, pozytywnym myśleniu.

- ***Kształtowanie inteligencji emocjonalnej.***

Ważne jest uczenie dzieci rozpoznawania oraz wyrażania uczuć tak, aby nie ranić innych, rozumienia i akceptacji własnych i cudzych stanów emocjonalnych. Uświadamianie im, iż sukces życiowy w znacznej mierze zależy od samoświadomości, to znaczy od umiejętności kontrolowania własnych emocji oraz od zdolności empatii.

Wpływ literatury na rozwój osobowości dziecka:

- daje ujście emocjom;
- kształtuje wyobraźnię i uczucia;
- promuje pozytywne, godne do naśladowania wzorce zachowań;
- sprzyja dojrzewaniu pożądanych postaw społeczno – moralnych;
- przedstawia myśli, uczucia i refleksje innych ludzi;
- buduje pozytywny stosunek do świata i wiarę w siebie;
- uczy szacunku wobec ludzi, innych istot, prawa;
- skłonność do naśladowania i identyfikowania się z postaciami literackimi ;
- sprzyja rozwojowi określonych obszarów osobowości.

Pojawiające się w utworach sposoby zachowania, pozytywne postawy wobec życia, właściwy stosunek do ludzi, utrwalają się w psychice dziecka, tworząc tym samym określone cechy jego osobowości, kształtują jego zachowanie, nawyki, przekonania, charakter, jak również pomagają dokonać wyboru zachowania.

Tekst literacki przedstawiany dzieciom przemawia do nich językiem emocjonalnym, pobudzającym procesy uczuciowe i wywołującym bogate wyobrażenia, zmusza także do refleksji i ustosunkowania się do przedstawionych wydarzeń i postaci.

Dokonując oceny postępowania postaci literackich, dziecko kształci w sobie umiejętność samooceny, uczy się rozróżniać prawdę od fałszu, dobro od zła, pozbywa się egoizmu, staje się wrażliwe na cierpienia innych.

Ważne jest, aby starannie dobierać utwory literackie, takie które mają pozytywnych bohaterów, z którymi dzieci chętnie się identyfikują, np. baśnie, które przedstawiają problem dobra i zła w sposób uproszczony, zrozumiały dla dzieci.

Wybierając teksty literackie dla swoich wychowanków powinniśmy brać pod uwagę:

- właściwości i potrzeby dzieci;
- artystyczne wartości utworów;
- wychowawcze wartości utworów.

Metody pracy z utworem literackim:

Nie ma jednej słusznej koncepcji pracy z zespołem klasowym, tak jak nie ma zawsze skutecznej metody wychowawczej, ale istnieją sposoby pracy bardziej uniwersalne niż inne. Taką metodą niewątpliwie są *grupowe zajęcia warsztatowe*. Ułatwiają one wzajemne poznanie, wzmagają poziom integracji i spójności grupy, budują klimat zaufania i otwartości, uczą konstruktywnego rozwiązywania problemów i tolerancji na odmienność innych ludzi.

Ćwiczenia, realizowane podczas zajęć warsztatowych, dobrane są tak, aby móc realizować przyjętą tematykę. Główny nacisk kładzie się więc na rozwój osobowości ucznia oraz jego zdolności przystosowywania się społecznego poprzez trenowanie ważnych umiejętności życiowych.

W swojej pracy przyjętą należy zasadę uczenia przez doświadczenie i równoważenia przekazywania wiedzy i samodzielnego odkrywania. Oczywiście należy pamiętać, że dobór tematyki warsztatów, a także ćwiczeń w ich ramach realizowanych jest zależny od tego, czy zajęcia prowadzimy w klasie I, II, czy III. Ważne jest tutaj podwyższanie jakości wiedzy pedagogicznej i kompetencji wychowawczych, ale również poszukiwanie własnych rozwiązań.

Realizacja celów kształcenia i wychowania wymaga od nauczyciela starannego doboru utworów literackich. Właściwy wybór, dostosowany do czytelniczych upodobań dziecka, zaspokaja jego potrzeby emocjonalno – społeczne, chęć poznania otaczającej rzeczywistości.

Utwór musi mieć wysoką wartość, aby wywoływać odpowiednie natężenie doznań wychowawczych, estetycznych i emocjonalnych. Chodzi o to, aby uczeń odczuł piękno utworu, przeżył zawarte w nim wartości sprzyjające dojrzewaniu postaw społeczno – moralnych, poznał nowe prawdy o otaczającym go świecie.

Opis, wybranych spośród wielu, zajęć zawiera w sobie cele, przebieg, czas trwania, materiały potrzebne do przeprowadzenia zajęć oraz wskazówki dla prowadzącego dotyczące omówienia przebiegu i wyniku pracy uczniów.

- **Obszar - Kształtowanie umiejętności pracy we współpracy.**

Dzień aktywności klasa I

Temat dnia:

- *Cechy dobrego przyjaciela i znaczenie przyjaźni w życiu człowieka.*

METODY PRACY:

- integracji sensorycznej
- pracy we współpracy (praca w parach)
- definiowania pojęć

FORMY PRACY:

- zbiorowa jednolita
- jednostkowa jednolita

Karta pracy – załącznik 1

- Tomek zawsze pamięta o swoim chorym koledze.

To chłopiec.

- Ala często rozśmiesza inne osoby.

Jest dziewczynką.

- Paweł potrafi zachować się w każdej sytuacji.

To chłopiec.

- Kasia pomaga każdemu, kto potrzebuje pomocy.

Jest bardzo

- Jacek nigdy nie robi przykrości innym.

To chłopiec.

- Zenek uśmiecha się do innych, mówi do nich ciepłe słowa.

Jest chłopcem.

- Tomek zawsze pamięta o swoim chorym koledze.

To chłopiec.

- Ala często rozśmiesza inne osoby.

Jest dziewczynką.

- Paweł potrafi zachować się w każdej sytuacji.

To chłopiec.

- Kasia pomaga każdemu, kto potrzebuje pomocy.

Jest bardzo

- Jacek nigdy nie robi przykrości innym.

To chłopiec.

- Zenek uśmiecha się do innych, mówi do nich sympatyczne słowa.

Jest chłopcem.

Zestaw wyrazów – załącznik 2

ponury	dobry
niegrzeczny	życzliwy
samolubny	miły
nieżyczliwy	wesoły
niemiły	uczynny
zły	kulturalny

- Obszar - Kształtowanie inteligencji emocjonalnej.

Dzień aktywności klasa II

Temat dnia: *Umiejętnie wyrażamy swoje emocje.*

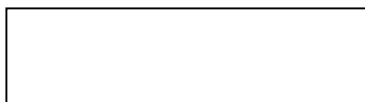
METODY PRACY:

- pracy we współpracy
- definiowania pojęć

FORMY PRACY:

- zbiorowa jednolita
- jednostkowa jednolita

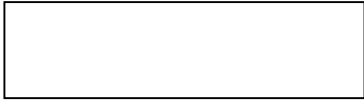
Karta pracy - załącznik 3

Przychodzi nagle,
w dzień lub nad ranem.

Przynosi z sobą
śmiech i zabawę.

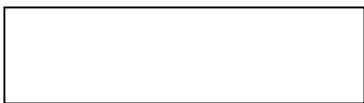
A kiedy znika,
jest tak ponuro,
jakby się słońce
skryło za chmurą.

Podobno ma wielkie oczy,
gdy się pojawia w dzień albo w nocy.
Wystarczy tylko przestać się bać,
żeby z tych wielkich oczu się śmiać.

Znowu wpadła w furję,
rwie włosy garściami.
Komu tylko da się,
wygraża pięściami.
Miota się i tupie,
krzyczy coraz głośniej.
Każdy przed nią zmyka
gdzie pieprz rośnie.

Przystanął w kącie i głowę zwiesił.
Nic go nie bawi, nic go nie cieszy.
Choć słońce świeci, wiosna tuż, tuż,
on chce być sam. Przygnębiony i już.

Tekst z lukami - załącznik 4

Każdy ma prawo odczuwać

.....

Pamiętajmy jednak o tym, aby swoimi uczuciami nie robić

..... innym.

Należy starać się nad swoimi emocjami.

- **Obszar - Umiejętność porozumiewania się z innymi.**

1. Scenariusz klasa II

Temat dnia: ***Temat : Kiedy kłamstwo, a kiedy fantazjowanie?***

Cele operacyjne:

Po zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć czym jest kłamstwo
- znać skutki posługiwania się kłamstwem
- wiedzieć kiedy ukrywanie prawdy nie jest kłamstwem
- dostrzegać różnicę między kłamstwem a fantazjowaniem

Metody pracy:

- grupowa jednolita
- grupowa zróżnicowana
- indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Zapoznanie z tekstem „Powiedzieć, czy nie powiedzieć” *W. Widlak NJWS klasa II część I s.12-13.*
2. Dyskusja według pytań umieszczonych pod tekstem.
3. Dzieci na karteczkach samoprzylepnych zapisują swoją definicję kłamstwa i przyklejają swoje propozycje na tablicy – odczytanie.
4. Nauczyciel odczytuje propozycje dzieci.

5. Wspólne ustalenie definicji kłamstwa – *kłamstwo to nieprawda powiedziana świadomie mająca na celu wprowadzenie kogoś w błąd.*
6. Podział klasy na cztery grupy. Każda losuje pasek z zapisanym pytaniem. Wspólnie zapisują propozycje odpowiedzi.

Grupa I - *Dlaczego kłamiemy?*

Grupa II – *Jakie są skutki posługiwania się kłamstwem?*

Grupa III - *W jakich sytuacjach zatajenie prawdy nie jest kłamstwem?*

Grupa IV - *Czy fantazjowanie to kłamstwo?*

7. Wspólne redagowanie notatki do zeszytu według pytań, które pojawiły się na tablicy i odpowiedzi, które zaprezentowały grupy.
8. Podział dzieci na 8 grup. Każda otrzymuje jeden związek frazeologiczny ze słowem *kłamstwo*.

Zastanawiają się nad znaczeniem każdego z nich.

- ❑ *kłamać jak z nut*
- ❑ *kłamać w żywe oczy*
- ❑ *kłamstwo ma krótkie nogi*
- ❑ *lepszą najgorszą prawdą niż kłamstwo*

9. Uczniowie w grupach układają krótkie opowiadanie (ustnie lub pisemnie), które zawiera dany związek frazeologiczny.
10. Odczytanie lub ustne prezentowanie prac grupowych.

2. Scenariusz klasa III

Temat dnia: *Czym ludzie różnią się od siebie? Czy to dobrze, że każdy z nas jest inny? Pojęcie tolerancji.*

Cele operacyjne:

Po zajęciach uczeń powinien:

- wskazać różnice pomiędzy ludźmi
- podać argumentację własnego zdania
- wyjaśnić pojęcie tolerancji
- wskazać okoliczności, w których powinien być tolerancyjny, a w których nie
- ocenić postępowanie innych

- formułować poprawne pod względem gramatycznym i stylistycznym zdania będące podsumowaniem lekcji
- dążyć do kompromisu podczas pracy w grupie

Metody pracy:

- grupowa jednolita
- grupowa zróżnicowana
- indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel dzieli uczniów na 6 grup. W grupach dzieci ustalają, pod jakimi względem ludzie różnią się od siebie.
2. Uczniowie prezentują efekty swojej pracy. Nauczyciel zawiesza na tablicy kartki, na których znajdują się uogólnione hasła zawierające szczegółowe propozycje dzieci:

wygląd zewnętrzny
sprawność fizyczna
ulubione potrawy
zainteresowania
osobowość
sposób spędzania wolnego czasu

3. Każda z grup losuje po jednym uogólnionym hasle, następnie ma za zadanie przygotować prezentację na temat tego, jak dokładnie rozumie różnice np. w charakterze, w wyglądzie zewnętrznym itd.
4. Grupy przedstawiają swoje prezentacje np. w zakresie *osobowości*: ludzie pracowici – leniwi, uczynni – samolubni, dobrzy – źli; optymiści- pesymiści, pogodni – marudni itp.
5. Dyskusja na temat: „ *Czy to dobrze, że ludzie różnią się od siebie, czy nie?*”
6. Nauczyciel czyta uczniom definicję słowa „*tolerancja*”. Uczniowie własnymi słowami wyjaśniają *jak rozumieją pojęcie tolerancji*.
7. *Czy człowiek zawsze powinien być tolerancyjny?* Praca i dyskusja w grupach w oparciu o wylosowaną wcześniej cechę, czyli czy zawsze powinniśmy być tolerancyjni wobec różnic charakteru, wyglądu zewnętrznego, osobowości, zainteresowań, sprawności psychicznej i fizycznej.
8. Uczniowie w grupach otrzymują opis scenek, dyskutują nad tym, czy w tej sytuacji należałoby być tolerancyjnym wobec postępowania uczestników sytuacji, czy też nie.

Jeden z chłopców bez przerwy zaczepia drugiego, mówiąc do niego wulgarne słowa i poszturchując go. Pozostali uczniowie wychodzą z sali, gdyż uważają, że nie należy się wtrącać w spór kolegów, że to jest ich osobista sprawa.

Dziewczynka bardzo często pożycza pieniądze od koleżanki z klasy, ale zazwyczaj ich nie oddaje. „Na oczach klasy” podchodzi po raz kolejny, aby pożyczyć określoną kwotę. Dziewczynka odmawia. Klasa określa ją jako chciwą i odchodzi od niej.

Na szkolny konkurs plastyczny dzieci miały wspólnie wykonać plakat. Jeden z chłopców nie ma talentu plastycznego, więc nie poradził sobie z narysowaniem psa. Zwierzę było za grube i swym wyglądem bardziej przypominało królika. Oburzone dzieci zaczęły krzyczeć na chłopca, że przez niego przegrają konkurs.

9. Samodzielnie podają konkretne przykłady sytuacji, w których powinniśmy być tolerancyjni, wyrozumiali wobec odmienności innych ludzi.

10. Wspólne redagowanie i zapis notatki w zeszycie:

Każdy z nas powinien akceptować drugiego człowieka za to, że jest człowiekiem. Ocenie podlega jego zachowanie, nie możemy być tolerancyjni dla postępowania, które szkodzi i sprawia przykrość innym ludziom. Każdy z nas ma prawo do własnych zainteresowań, sposobu spędzania wolnego czasu, pod warunkiem, że nie zagraża to zdrowiu i życiu naszemu i innych.

„Biało - czerwone figury” - zabawa matematyczna na podstawie opowiadania D. Wawiłow pt. „Trójkątna kraina”. Scenariusz zajęć

Katarzyna Pawluszyńska

Doradca metodyczny wychowania przedszkolnego

Grupa dzieci 3 – 4 letnich

Temat: „Biało - czerwone figury” - zabawa matematyczna na podstawie opowiadania D. Wawiłow pt. „Trójkątna kraina”

Forma :zajęcie z całą grupą, praca indywidualna

Metody: oglądowa, słowna, czynna

Pomoce: płyta muzyczna, fragment opowiadania D. Wawiłow, kukielka wykonana z papieru, sylwety ilustrujące treść tekstu przedstawianą przez nauczyciela w oparciu o opowiadanie „Trójkątna kraina ” D. Wawiłow (dostosowanie fragmentu tekstu do wieku i możliwości dzieci (dz.3-4 letnie) ilustracje do opowiadania, sylwety chmur, zamku , fal oceanu, sylwety postaci ,figury geometryczne trójkąty (duże ,małe, białe i czerwone)

Cele ogólne:

- Zapoznanie dzieci z wyglądem trójkąta, wskazanie jego charakterystycznych cech
- Doskonalenie umiejętności porównywania wielkości: duży ,mały
- Rozwijanie umiejętności segregowania wg. określonych cech: koloru, wielkości.
- Organizowanie zajęć, zabaw które kształtują u dzieci poczucie więzi ze środowiskiem w którym wzrastają

Cele operacyjne

Dziecko:

- Poznaje wygląd figury geometrycznej – trójkąta,
- tworzy zbiory wg. wybranej cechy; koloru, wielkości,
- potrafi rozróżnić wielkość trójkąta stosując określenia: duży, mały,
- uważnie słucha nauczyciela,
- rozumie swoją przynależność do najbliższego środowiska rodzinnego.

Przebieg zajęcia

1.Powitanie dzieci zaproszenie do wspólnej zabawy

Nauczycielka stojąc wraz z dziećmi w kole wypowiada tekst:

„W kole wszyscy tu stoimy, każdy czyjąś rękę trzyma i dzień dobry już mówimy tak zabawa się zaczyna.

Gdy się dzieci chcą pobawić to dzień dobry mówią sobie. Uśmiechają się do siebie i podają ręce sobie.”

2.Wprowadzenie dzieci do tematu. Nauczycielka przedstawia kukielkę w formie papierowej „Trójkątny chłopczyk, która chciała opowiedzieć pewną historię z Trójkątnej krainy.

3. Nauczyciel opowiada zmodyfikowaną treść opowiadania pt. „Trójkątna kraina”.

Pośrodku oceanu trójkątna stała skała

A na tej trójkątnej skale, trójkątny stoi pałac

Po niebie trójkątny księżyc płynie i niesie sny Trójkątnej Królownie Karolinie

I śni się Karolinie jak trójkątny rycerz do niej mknie na białym rumaku.

4.Rozmowa na temat opowiadania

Nauczyciel zadaje pytania dzieciom

1.„Co stało na środku oceanu”?

2.„Gdzie stał pałac? Jaki miał kształt?

3. Co płynęło po niebie? Jaki kształt miał księżyc w bajce?

4.„,Kto śnił się Królownie Karolinie ?”

Nauczycielka ustawia na środku sali 2 duże trójkąty (jeden za drugim) omawia wygląd trójkąta, oznajmia ,że ma on trzy boki a także trzy wierzchołki. Następnie pokazuje drugi taki sam (wielkość) ale czerwony. Pyta czy to ta sama figura.

5. „Przystanki figurowe trójkątów” – zabawa ruchowa

Nauczyciel rozkłada za plecami dzieci trójkąty białe duże i czerwone i małe białe i czerwone na sygnał dzieci biorą do ręki figurę i stają przy przystanku dla właściwej figury

6. „Koszyk pełen figur mam ,pomieszały mi się tam” – segregowanie.

Bardzo proszę Was kochani ułóżcie je zgodnie z kolorami.

Dzieci porządkują do przygotowanych obręczy w kolorze czerwonym oraz białym trójkąty w tych samych kolorach. Czerwone trójkąty do czerwonych, białe do białych umieszczają trójkąty w obręczach tworząc zbiory.

Użyłam do zabawy trójkąty w dwóch kolorach. Przypomnijcie mi jak nazywają się te kolory?

Niedawno było Święto Odzyskania Niepodległości. Takie same kolory poznawaliście. Jaka rzecz była wykonana w kolorze białym i czerwonym (w biało-czerwonym)?

8.Zakończenie zajęcia-nauczyciel dziękuje dzieciom za wspólną zabawę, zaprasza dzieci chętne (4-letnie) do ułożenia domu z trójkątów w którym zamieszkają z Mamą i Tata.

Wpływ literatury na rozwój osobowości i wrażliwości dziecka

Katarzyna Pawłuszyńska

Doradca metodyczny wychowania przedszkolnego

Pierwsze kontakty dziecka z książką rozpoczynają się już w okresie przedpiśmiennym i polegają na traktowaniu książki jako zabawki, przedmiotu do manipulowania. W miarę dorastania, zdobywania estetycznych doświadczeń, pojawia się i rośnie świadomość specyficznej funkcji słowa w literaturze. Dokonuje się to przez słuchanie jak dorośli mówią do dziecka, opowiadają różne historie, czasami śpiewają krótkie piosenki i wreszcie czytają książki. Sposób czytania, zaprezentowany przez osobę czytającą decyduje o jego zainteresowaniu literaturą. Pojawiające się w utworach sposoby zachowania, pozytywne postawy wobec życia, właściwego stosunku do ludzi, utrwalają się w psychice dziecka, tworząc tym samym określone cechy jego osobowości, kształtują jego zachowanie, nawyki, przekonania, charakter.

Przedszkole to miejsce którym literatura funkcjonuje w szerzej formie. Jest czytana, opowiadana, udratyzowana. Teksty literackie w wychowaniu przedszkolnym pełnią funkcję różnorodną. Istotny jest fakt przyzwyczajania dzieci przez głośne czytanie lektury do kontaktu z książką oraz do percepcji utworów przeznaczonych dla nich. Dzieci wywołują swoją aktywność odtwórczą, budzą wyobraźnię w formach scenicznych oraz zabawach ruchowych.

Od każdego kontaktu z książką prowadzi droga pobudzająca działanie dziecka: do nauki tekstu na pamięć, odtwarzanie jego treści w zabawie lub podjęcie zawartej w tekście inspiracji do tańca, biegu, podskoków. Dzięki literaturze dziecięcej można dostarczyć małemu człowiekowi wiedzy innych ludziach, jego przeżyciach, o faktach, kulturze i obyczajach.

Tekst literacki przedstawiony dzieciom przemawia do dzieci językiem emocjonalnym pobudzającym procesy uczuciowe i wywołującym bogate wyobrażenia, zmusza także do refleksji i ustosunkowania się do przedstawionych wydarzeń i postaci.

Dokonując oceny postępowania postaci literackich dziecko zdobywa umiejętności samooceny, uczy rozróżnić prawdę od fałszu, dobra od zła, wyzbywa egoizmu. Uwrażliwia na cierpienia innych a sytuacje komiczne wywołują śmiech i radość.

Wspólna głośna lektura wpływa nie tylko na rozwój emocjonalny dziecka, ale także sprzyja rozwijaniu komunikacji językowej dziecka, wzbogacaniu słownictwa, poprawności gramatycznej i stylistycznej wypowiedzi, kształceniu mowy ekspresyjnej. Rozwijanie sprawności językowej dzieci musi następować łącznie z kształtowaniem innych funkcji psychicznych, jak: logiczne myślenie, spostrzegawczość, pamięć, uwaga, wyobraźnia, budzi zainteresowanie nauką czytania. Można stwierdzić, że głośne czytanie jest niezbędnym czynnikiem wpływającym na prawidłowy rozwój emocjonalny, umysłowy.

Wychowywanie dziecka a kształtowanie się osobowości

Weronika Engelbrecht

Logopeda

Zespół Szkolno- Przedszkolny w Luzinie

Dziecko rodząc się znajduje się w określonym środowisku wychowawczym, w żadnym stopniu nie zależnym od niego. Może być to rodzina pełna, niepełna w skrajnych przypadkach dom dziecka bądź rodzina zastępcza. Jednakże w każdym środowisku następuje proces wychowywania. Należy w tym miejscu podkreślić ogromną wagę przedszkoli, szkół, która również aktywnie uczestniczy w owej procedurze. Najczęściej przytaczanym pojęciem wychowania jest definicja Wincentego Okonia. Określił on, iż wychowanie jest „*procesem świadomym, które dąży do osiągnięcia zmian rozwojowych w osobowości wychowanka[1]*”.

Wychowywanie wiąże się również z socjalizacją dziecka. Zdaniem Okonia to „*proces oddziaływania społecznego na jednostkę[2]*”. Okoń podkreśla wagę socjalizacji w kształtowaniu się osobowości. Proces ten wiąże się z trzema ważnymi fazami w życiu dziecka. Pierwsza faza przebiega od narodzin do 2-3r.ż - głównym środowiskiem kształtującym i wspierającym wówczas jest rodzina. Kolejnie dziecko będące w wieku przedszkolnym szczególnie ceni sobie rówieśników, wśród nich dokonuje się dalsze etap socjalizacji. Ostatnim to tzw. „krąg” może być to szkoła i różne organizacje[3].

Maria Przetacznikowa i Grażyna Makieło-Jarża w „*Podstawach psychologii ogólnej*” piszą o rodzinie, rodzeństwie, bliskich dziecku jako „*osobach znaczących*”[4]. Wyznaczają dziecku granice zachowania, okazują zachowania pożądane a także stymulują, wspierają. Dziecko poprzez naśladownictwo podpatruje i wdraża niektóre wzorce do swych zachowań. Niekoniecznie muszą być to zachowania dobre i pożądane. Jeżeli maluch obrał sobie za swą „*osobę znaczącą*” ojca, który przejawia zachowania agresywne, to nie znając innych postaw sam będzie naśladowało owe zachowania. Tym bardziej, jeżeli będzie one podlegało gratyfikacji.

Natomiast Maria Ziemska w „*Rodzina i dziecko*” wskazuje na dwa procesy kształtowania się osobowości malucha w rodzinie. Jest działanie świadome rodziców przez, które chcą osiągnąć zamierzone efekty oraz działania, które są nie zamierzone[5]

Istotne są postawy rodzicielskie. Ziemska wskazuje, iż to określone działania rodziców wobec dziecka. Należy umiejętnie dostosowywać dane postawy. Autorka dzieli postawy na dwie przeciwstawne sobie kategorie-pozytywne i negatywne. Akceptacja, współdziałanie, uznanie praw dziecka, rozumna swoboda to postawy pozytywne. Natomiast odtrącenie, nadmierne wymagania, nadmierne chronienie, unikanie to te o zabarwieniu negatywnym. *Akceptacja* to przyjęcie dziecka takim ono jest, zaakceptowanie jego wad i zalet. *Współdziałanie* to partnerstwo, zrozumienie, zainteresowanie dzieckiem. Kolejnie *uznanie praw dziecka* to szacunek do jego osoby, traktowanie dziecka jako współtowarzysza w podejmowaniu decyzji dotyczących rodziny. Natomiast *rozumna swoboda* to obdarzenie dziecka zaufaniem, danie przyzwolenia na rozwój, wspieranie go w tym rozwoju[6].

Druga kategoria postaw- negatywna nie tylko hamuje rozwój emocjonalny jak i osobowościowy ale i stawia w niekorzystnym świetle rodzica. *Odrzucenie* dziecka to postawa rodzica bez empatii, bez wrażliwości na dziecko, bez emocji. Na pewno taka postawa rodzicielska wymaga dużo samokontroli i dyscypliny. Może towarzyszyć osobą, które nie były dojrzałe na pojawienie się dziecka w rodzinie. *Unikanie* to brak jedności, współdziałania stawianie dziecka z boku, izolowanie się rodzica. *Nadmierne wymaganie* to spełnianie przez dziecko aspiracji rodziców, to wymuszanie, presja w stosunku do dziecka. Brak czasu na realizację dziecięcych marzeń. Z kolei *nadmierne chronienie* dotyczy rodziców którzy chcą uchronić dziecko przed wszelkim złem świata, rozkładają nad nim parasol ochronny[7].

Stosowanie odpowiednich postaw rodzicielskich w wychowywaniu dziecka jest nadrzędnym elementem w rozwoju i kształtowaniu się osobowości małego człowieka. Warto postawić się przez chwile na miejscu dziecka i zastanowić się, czy stosowane na co dzień postawy są zrównoważone, czy nie jako rodzic nie przesadzamy ani w jedną ani w drugą stronę.

Postawy rodzicielskie na pewno są istotne w procesie wychowywania i stałego stymulowania osobowości. Jednak zapewnienie respektowania praw dziecka to kolejny element wiążący. Literatura podaje takie potrzeby jak: akceptacji, bezpieczeństwa, kontaktu i współdziałania, miłości, szacunku i uznania, emocjonalnej interakcji. Jeżeli owe potrzeby znajdą swych odbiorców, będą szanowane i poważane to z pewnością młody człowiek będzie miał bardziej sprzyjające warunki ku własnemu rozwojowi.

Tak jak już wspomniałam proces wychowywania nie tylko odbywa się w domu rodzinnym, ale i w szkole. Leon Zarzecki wskazuje, iż pedagog powinien mieć jasno sprecyzowany ideał wychowania, który pomoże mu kształtować osobowość dziecka. Co za tym idzie ustalenie zasad oraz metod wychowywania. Kształtowanie rozwoju dziecka musi być efektywne i przemyślane. Zarzecki wymienia takie zasady jak indywidualizacji, aktywności, organizowania zespołu wychowawczego. Natomiast metody wychowawcze powinny charakteryzować się trafnością, oznacza to, iż powinny być w prawidłowy sposób dostosowane do ucznia. Podkreśla on wagę metod indywidualnych jak i grupowych. Jednak najważniejsze to podmiotowe traktowanie ucznia, rozumienie jego potrzeb i wspieranie w działaniu[8].

[1] W. Okoń. *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa 1998.s. 189-191.

[2] za: L. Zarzecki. *Teoretyczne podstawy wychowania- teoria i praktyka w zarysie*. Karkonowska Państwowa Szkoła Wyższa. Jelenia Góra 2012.s.37.

[3] Ibidem,s. 37-39.

[4] M. Przetacznikowa, G. Makiełło-Jarża. *Podstawy psychologii ogólnej*. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa 1982.s. 242-245.

[5] M. Ziemska. *Rodzina i dziecko*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa 1986. s. 156.

[6] M. Ziemska. *Rodzina i dziecko*. Państwowe wydawnictwo naukowe. Warszawa 1979.s. 180-185.

[7] Ibidem, s 180-185.

[8] L. Zarzecki. *Teoretyczne podstawy wychowania- teoria i praktyka w zarysie...* op. cit. s.73-80

„Spotkania z Tygrysiem” - zajęcia świetlicowe w języku angielskim dla klas I-III szkoły podstawowej

Sylwia Gawin

Nauczycielka, Szkoła Podstawowa nr 4 w Gdyni

OPIS INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ

I. Informacje o szkole:

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 im. Franciszka Sokoła w Gdyni
ul. Chwaszczyńska 26
81-571 Gdynia
Dyrektor szkoły: mgr Andrzej Gogola

II. Autor innowacji:

mgr Sylwia Gawin

III. Realizator innowacji:

mgr Sylwia Gawin

IV. Rodzaj innowacji:

Innowacja metodyczna

V. Zakres innowacji:

Innowacją przeznaczona dla uczniów klas I-III SP

VI. Czas trwania innowacji:

wrzesień 2021 – czerwiec 2022

VII. Realizacja innowacji:

Innowacja pedagogiczna była realizowana w ramach zajęć świetlicowych. Brali w niej udział uczniowie klas I-III szkoły podstawowej, którzy byli pod opieką świetlicy przed planowanymi zajęciami. Spotkania z Tygrysiem to cykl 45-minutowych zajęć w języku angielskim odbywających się regularnie raz w tygodniu. Motywem przewodnim były perypetie sympatycznego Tygryśka, głównego bohatera serii podręczników do nauki języka angielskiego

wyd. Macmillan. Zajęcia prowadzone były przy wykorzystaniu pacynki – sympatycznego Tygryśka, który co tydzień umilał uczniom pobyt w świetlicy, ucząc i utrwalając poznane słownictwo i zwroty w języku angielskim. Prowadząc zajęcia używałam pacynki, która była nieodłącznym elementem moich lekcji. W trakcie prowadzenia zajęć modulowałam głosem, tak aby skupić uwagę i zaciekać swoich uczniów udając, że pacynka również jest uczestnikiem naszych spotkań. Dzięki temu łatwiej było mi wejść w interakcje z dziećmi i zachęcić je do wykonywania proponowanych aktywności i zadań. Dodatkowo, niezastąpioną pomocą dydaktyczną były kolorowe tematyczne karty obrazkowe, które pomagały uczestnikom moich w poznawaniu i utrwalaniu słownictwa. Do innowacji wykorzystywałam również historyjki obrazkowe zgodnie z omawianą tematyką, nagrania z piosenkami i wierszykami oraz przygotowane karty pracy własne, a także proponowane przez wyd. Macmillan, z którym od wielu lat współpracuję. Uczniowie sumiennie podchodzili do zajęć, proponowanych zadań i wykonywanych prac plastycznych. Wykazywali się kreatywnością i ciekawym podejściem do proponowanych aktywności.

Tematyka zajęć dotyczyła m. in. następujących zagadnień:

- struktury i zwroty na powitanie/pożegnanie,
- cyfry,
- kolory,
- zabawek i aktywności fizyczne,
- części ciała,
- zabawki,
- zwierzęta,
- sport,
- jedzenie i picie,
- pogoda,
- ubrania,
- tematy okolicznościowe (Dzień Pluszowego Misia, Mikołajki, Święta Bożego Narodzenia).

Podjęte działania realizowane były dostosowywane do poziomu i możliwości uczniów.

VIII. Cele innowacji:

- rozwijanie podstawowych umiejętności językowych i komunikacyjnych uczniów za pomocą treści i zadań dostosowanych do poziomu rozwoju uczniów w danym wieku,
- nacisk na słownictwo i proste struktury i zwroty językowe,
- ćwiczenie prawidłowej wymowy.

IX. Efekty:

Nawiązanie współpracy z uczniami bardzo pozytywnie wpłynęło na większość z nich. Dodatkowo wzrosła ich pewność siebie odnośnie umiejętności językowych. Uczniowie pracując przy innowacji musieli niekiedy współpracować w grupie, co umożliwiło umiejętność integracji z rówieśnikami.

Opanowali podstawowe umiejętności językowe i komunikacyjne adekwatnie do swojego poziomu i

możliwości, chętnie brali czynny udział w zajęciach – wykonując proste ćwiczenia, ucząc się słówek, zwrotów i piosenek w języku angielskim. Dzieci były w stanie zrozumieć ogólny sens krótkich i prostych historyjek, były zmotywowane i miały pozytywny stosunek do nauki języka, co wykazywało ich czynne uczestnictwo podczas zajęć.

Organizacja nauki języka kaszubskiego w szkole

Elżbieta Pryczkowska

Doradca metodyczny języka kaszubskiego

Nauczanie języka kaszubskiego w szkole trwa już 30 lat. Początki były bardzo trudne. Nie było podręczników, programów nauczania, wykształconych nauczycieli oraz przepisów prawa regulujących tę sferę działań edukacyjnych. Przez te lata sporo udało się dokonać. Jednak są jeszcze obszary, które wymagają stałego udoskonalania. Kamienie milowe w edukacji języka kaszubskiego to standaryzacja ortografii kaszubskiej, tworzenie języka literackiego, powstawanie kolejnych programów i podręczników a także studiów podyplomowych przygotowujących nauczycieli. Obecnie języka kaszubskiego uczy się około 20 tysięcy dzieci na całych Kaszubach. Nauczanie kaszubskiego jest dobrowolne i decydują o tym rodzice, którzy składają stosowny wniosek do dyrektora szkoły.

Poniżej przedstawię uwarunkowania prawne i działania organizacyjne, które musi podjąć odpowiednie organy szkoły, aby nauczanie języka kaszubskiego było zgodne z obowiązującymi przepisami.

Uwarunkowania prawne:

Artykuł 13 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty zgodnie z nim szkoła i placówka publiczna umożliwi uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury (Dz. U. z 2016 r., poz. 1943, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 823)

ZADANIA SZKÓŁ I PRZEDSZOLI:

Przedszkola, szkoły i placówki publiczne umożliwiają uczniom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, o których mowa w **ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r.** o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 823), podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej przez prowadzenie: nauki języka mniejszości narodowej lub etnicznej, zwanego dalej "językiem mniejszości" oraz języka regionalnego; nauki własnej historii i kultury.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r.

w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej

uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U z 2017 r., Poz. 1627).

Podstawa programowa dla Szkoły Podstawowej

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (DZ.U. z 2017 r. poz. 356).

Lista lektur dla klas I-III i klas IV- VIII szkoły podstawowej

Podstawa programowa dla Szkoły Ponadpodstawowej

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 styczeń 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia. (DZ. U. z 2018 r., poz. 467).

Do przedmiotu „własna historia i kultura” nie została przygotowana podstawaprogramowa (jest to przedmiot dodatkowy), zatem nauczyciel decyduje o treściach realizowanych na poszczególnych etapach. Zadaniem nauczyciela jest przygotowanie programu zajęć i przedstawienie go dyrektorowi do zatwierdzenia.

Programy nauczania:

„Art. 22a. 1. **Nauczyciel lub zespół nauczycieli przedstawia dyrektorowi** przedszkola lub szkoły program wychowania przedszkolnego lub program nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego na dany etap edukacyjny.

6. Dyrektor przedszkola lub szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, dopuszcza do użytku w danym przedszkolu lub danej szkole przedstawiony przez nauczyciela lub zespół nauczycieli program wychowania przedszkolnego lub programy nauczania

Art. 22aa. Nauczyciel może zdecydować o realizacji programu nauczania: 1) z zastosowaniem podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego lub 2) bez zastosowania podręcznika lub materiałów.”

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej polskiej z dnia 31 października 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty (DZ. U. z 2016 r., poz. 1943).

Nauczyciel języka kaszubskiego opracowując program nauczania umieszcza w nim wszystkie treści związane z regionem – czyli nie jest to tylko nauka języka, ale nauczanie blokowe mieszczące w sobie wszystkie rodzaje edukacji: język, kultura, historia, geografia.

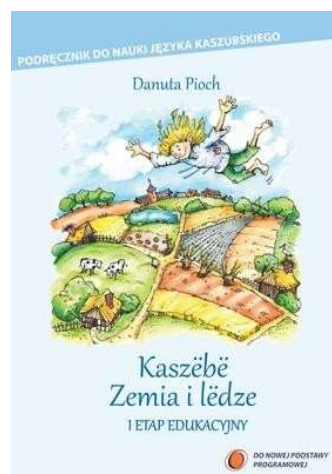
Podręczniki:

Nauczanie języka mniejszości, języka regionalnego, własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, odbywa się na

podstawie podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

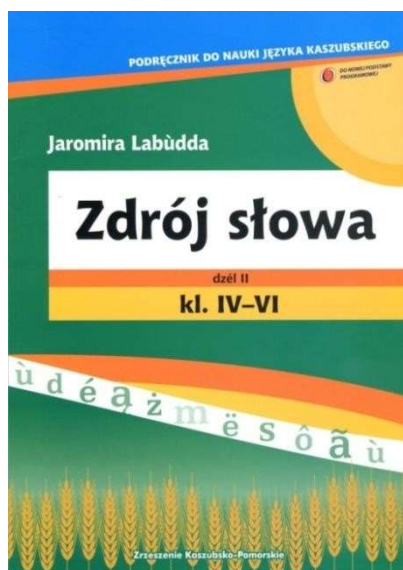
Na podstawie art.337 ust 5 i ust.8 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017r., poz.60) podręczniki do nauki języka kaszubskiego nie tracą ważności – nauczyciele mogą nadal pracować na podręcznikach dopuszczonych do starej podstawy programowej.

Podręczniki do nauki języka kaszubskiego dopuszczone do użytku szkolnego: [Szkoła Podstawowa \(klasy I–III\)](#)

Podręczniki do nauki języka kaszubskiego dopuszczone do użytku szkolnego

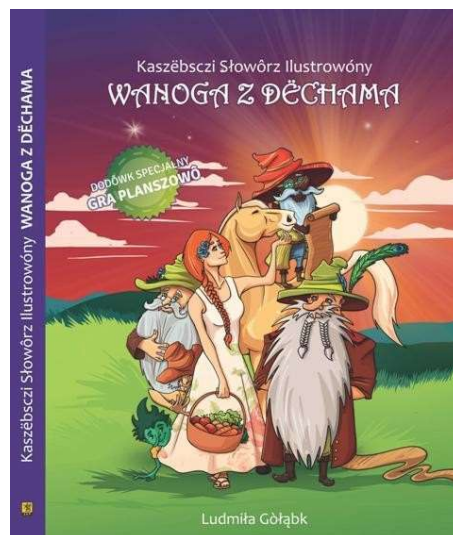
[Szkoła Podstawowa \(klasy IV-VI\)](#)

Podręczniki do nauki języka kaszubskiego – dostępne w formie pdf na stronie www.skarbnicakaszubska.pl

1. Danuta Pioch, *Z kaszëbsczim w swiat* (szkoła podstawowa)
2. Danuta Pioch, *Kaszëbë. Zemìa. Lëdze* (szkoła podstawowa)
3. Jaromira Labuda, *Zdrój słowa* (szkoła podstawowa)
4. Lucyna Sorn, Aleksandra Pająk, *Z kaszëbsczim w szkòle cz. III* (szkoła podstawowa)
5. Danuta Pioch, *Òjczëstò mòwa* (gimnazjum)
6. Elżbieta Pryczkowska, Jadwiga Hewelt, *W jantarowi kròjnie* (gimnazjum)
7. Felicja Baska-Borzyszkowska, Wojciech Myszk,
Jò w Kaszëbsczì, Kaszëbskò w swiece cz. I i cz. II (szkoła ponadgimnazjalna)

Książki i materiały pomocnicze do nauki języka kaszubskiego – dostępne w formie pdf na stronie www.skarbnicakaszubska.pl

Kwalifikacje nauczycieli:

Nauczyciele uczą języka kaszubskiego na podstawie posiadanych kwalifikacji:

1. etnofilologia kaszubska
2. studia podyplomowe
3. uprawnienia nadawane przez stowarzyszenie regionalne, tj. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie;

Nowe rozporządzenie:

§14 ust.1 i ust. 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczyciela (Dz.U. z 2017 r., poz. 1575).

Kwalifikacje do nauczania języka kaszubskiego posiada osoba, która ma wymagane uprawnienia do zajmowania stanowiska nauczyciela, a ponadto zna język kaszubski, w którym naucza lub prowadzi zajęcia. Znajomość języka kaszubskiego potwierdzona stosownym dyplomem lub orzeczeniem wydanym przez właściwe stowarzyszenie mniejszościowe lub etniczne.

ORGANIZACJA NAUKI JEZYKA KASZUBSKIEGO W SZKOLE

I Składanie wniosku:

1. Wnioski o naukę języka regionalnego - kaszubskiego i naukę własnej historii i kultury w szkole składają: rodzice lub prawni opiekunowie dziecka, pełnoletni uczniowie

2. Wniosek składa się w postaci papierowej. Wzór wniosku stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Wniosek składa się na zasadzie dobrowolności.

1. Wniosek składa się dyrektorowi odpowiednio przedszkola lub szkoły w terminie do **dnia 20 września** (w uzasadnionych przypadkach dyrektor pałcówki może przyjąć wniosek po terminie 20 września)

2. Wniosek dotyczy odpowiednio całego okresu, na który dziecko jest przyjmowane do przedszkola oraz całego okresu nauki ucznia w danej szkole.

3. Złożenie wniosku jest równoznaczne z:

-w przypadku nauki języka kaszubskiego – zaliczeniem tych zajęć do obowiązkowych zajęć

-w przypadku nauki własnej historii i kultury - zaliczeniem tych zajęć do dodatkowych zajęć szkoły nie później **niż do dnia 29 września** roku szkolnego, którego dotyczy rezygnacja.

4. Rezygnację składa się w wersji papierowej. Wzór oświadczenia o rezygnacji stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

5. Przed rozpoczęciem nauki języka kaszubskiego i własnej historii i kultury dyrektor szkoły informuje rodziców:

-o celu prowadzonych zajęć, ich miejscu w tygodniowym rozkładzie zajęć,

-o dokumentacji (zapis np. na świadectwie),

-o warunkach i sposobie oceniania i klasyfikowania ucznia,

-o uprawnieniach i obowiązkach uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty i egzaminu

maturalne.

Rodzice ucznia albo pełnoletni uczeń mogą złożyć **oświadczenie o rezygnacji** z nauki języka regionalnego i własnej historii i kultury. Oświadczenie składa się dyrektorowi szkoły.

II Zasady konstruowania grup na naukę języka kaszubskiego:

Naukę języka kaszubskiego można rozpoczynać na dowolnym etapie edukacyjnym.

Grupę w przedszkolu na poziomie danego oddziału tworzy się z **co najmniej 14 dzieci**.

Grupę w szkole na poziomie danej klasy – **z co najmniej 7 uczniów.**

W przypadku, gdy liczba zgłoszonych uczniów jest mniejsza, nauczanie organizuje się w grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych.

Grupa międzyoddziałowa, utworzona z uczniów różnych oddziałów na poziomie danej klasy oraz **grupa międzyklasowa**, utworzona z uczniów różnych klas, nie może liczyć mniej **niż 3 i więcej niż 16 uczniów.**

Tworzenie grup międzyoddziałowych i międzyszkolnych odbywa się w ramach danego etapu edukacyjnego. Nie można tworzyć grup składających z uczniów z różnych etapów edukacyjnych.

Jeżeli z powodu zbyt małej liczby zgłoszonych uczniów lub braku nauczyciela organ prowadzący przedszkole lub szkołę, organizuje **między przedszkolne lub międzyszkolne zespoły nauczania.** Dyrektor do dnia 30 września danego roku szkolnego przekazuje organowi prowadzącemu listę zgłoszonych uczniów.

W międzyprzedszkolnych i międzyszkolnych zespołach nauczania nauka języka kaszubskiego jest prowadzona w formie dodatkowej nauki języka regionalnego - kaszubskiego (szkoła: liczba uczniów: nie mniej niż 3 i nie więcej niż 16; liczba godzin: 3 h tygodniowo; przedszkole: 6 zajęć przedszkolnych tygodniowo).

W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego przedszkole lub szkołę, liczba uczniów w oddziale, grupie, grupie międzyoddziałowej i międzyklasowej oraz międzyprzedszkolnym lub międzyszkolnym zespole nauczania może być mniejsza niż określona wyżej.

III Liczby godzin:

Nauka języka regionalnego – kaszubskiego w szkołach może być organizowana: w formie dodatkowej nauki języka regionalnego – kaszubskiego przez prowadzenie zajęć edukacyjnych w dwóch językach: w języku polskim i języku regionalnym – kaszubskim przez prowadzenie zajęć edukacyjnych języku regionalnym – kaszubskim.

Wymiar godzin określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

W formie dodatkowej nauki języka regionalnego - kaszubskiego

Przedszkole:

Nauka języka kaszubskiego jest prowadzona w wymiarze 6 zajęć przedszkolnych tygodniowo

Szkoła podstawowa :

Klasy I-VIII język kaszubski - 3 godziny tygodniowo

Klasa V - nauka własnej historii i kultury - 25 godzin rocznie

Klasa VI - nauka własnej historii i kultury - 25 godzin rocznie

Liceum ogólnokształcące:

Klasy I-IV język kaszubski - 3 godziny tygodniowo

Klasa II - nauka własnej historii i kultury - 20 godzin rocznie

Klasa III - nauka własnej historii i kultury – 20 godzin rocznie

Technikum:

Klasy I-V język kaszubski - 3 godziny tygodniowo

Klasa II - nauka własnej historii i kultury - 25 godzin rocznie

Klasa III - nauka własnej historii i kultury – 25 godzin rocznie

Brązowa szkoła I stopnia:

Klasy I-III język kaszubski - 3 godziny tygodniowo

Klasa I - nauka własnej historii i kultury - 15 godzin rocznie

Klasa II - nauka własnej historii i kultury – 15 godzin rocznie

Brązowa szkoła II stopnia:

Klasy I-II język kaszubski - 3 godziny tygodniowo

Klasa I - nauka własnej historii i kultury - 10 godzin rocznie

**ZRZESZENIE
KASZUBSKO-POMORSKIE**

Coroczne Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (w roku 2022) – określa wysokość subwencji na 1 ucznia nauczanego j. kaszubskiego:
Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2022 (Dz.U. 2021 poz. 2453)

- *waga P25 = 0,20 gdzie łączna liczba uczniów uczących się języka kaszubskiego jest wyższa niż: szkole podstawowej – 112, szkole ponadpodstawowej i klasach szkoły ponadgimnazjalnej prowadzonych w szkole ponadpodstawowej – 42
- *waga P26 = 1,00 gdzie łączna liczba korzystających jest wyższa niż 80 i nie przekracza 112 w szkołach podstawowych, jest wyższa niż 20 a nie przekracza 28 w gimnazjach; jest wyższa niż 30 i nie przekracza 42 w szkole ponadpodstawowej i klasach szkoły ponadgimnazjalnej prowadzonych w szkole ponadpodstawowej
- *waga P27 = 1,30 gdzie łączna liczba korzystających nie przekracza 80 w szkołach podstawowych, nie przekracza 30 w szkole ponadpodstawowej i i klasach szkoły ponadgimnazjalnej prowadzonych w szkole ponadpodstawowej
- *waga P28 = 0,60 dla szkół gdzie zajęcia edukacyjne są prowadzone w dwóch językach: polskim i kaszubskim

IV Ocena

1.Nauka języka kaszubskiego zaliczana jest do **obowiązkowych zajęć** edukacyjnych ucznia (zapis w arkuszu ocen i na świadectwie wśród przedmiotów obowiązkowych, liczenie do średniej ocen, wpływ na klasyfikację i promowanie)

2.Nauczanie własnej historii i kultury jest równoznaczne z zaliczeniem tych **zajęć do dodatkowych zajęć edukacyjnych** ucznia (zapis w arkuszu ocen i na świadectwie wśród przedmiotów dodatkowych, liczenie do średniej ocen, bez wpływu na klasyfikację i promowanie).

WZÓR

WNIOSEK O OBJĘCIE DZIECKA/UCZNIA NAUKĄ JĘZYKA MNIejszości NARODOWEJ,
NAUKĄ JĘZYKA MNIejszości ETNICZNEJ, NAUKĄ JĘZYKA REGIONALNEGO
ORAZ NAUKĄ WŁASNEJ HISTORII I KULTURY

Imiona i nazwiska rodziców ¹⁾ / imię i nazwisko pełnoletniego ucznia ²⁾ : 1. 2.	Miejscowość i data:
	Imię i nazwisko dyrektora oraz nazwa przedszkola/szkoły ²⁾ :
Na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, z późn. zm.) wnoszę o objęcie <small>(imię i nazwisko dziecka/ucznia)</small> od roku szkolnego/..... nauką: 1) języka ³⁾ jako języka mniejszości narodowej/języka mniejszości etnicznej/języka regionalnego ²⁾ ; <u>preferowana forma zajęć⁴⁾</u> : a) dodatkowa nauka języka mniejszości narodowej/języka mniejszości etnicznej/języka regionalnego ²⁾ , b) zajęcia prowadzone w dwóch językach: języku polskim i języku mniejszości narodowej/języku mniejszości etnicznej/języku regionalnym ²⁾ , c) zajęcia prowadzone w języku mniejszości narodowej/języku mniejszości etnicznej/języku regionalnym ²⁾ , 2) własnej historii i kultury ⁵⁾ .	
Podpisy rodziców/pełnoletniego ucznia ²⁾ : 1. 2.	Data i podpis osoby przyjmującej wniosek:

¹⁾ Zgodnie z art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, z późn. zm.) przez rodziców należy także rozumieć prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem.

²⁾ Właściwie zaznaczyć.

³⁾ Należy wpisać właściwy język.

⁴⁾ Należy zaznaczyć preferowaną formę zajęć.

⁵⁾ Nauka własnej historii i kultury jest prowadzona dla uczniów klas: V i VI szkoły podstawowej, II i III liceum ogólnokształcącego, II i III technikum, I i II branżowej szkoły I stopnia oraz I branżowej szkoły II stopnia.

WZÓR

OŚWIADCZENIE O REZYGNACJI Z OBJĘCIA DZIECKA/UCZNIA NAUKĄ JĘZYKA
MNIJSZOŚCI NARODOWEJ, NAUKĄ JĘZYKA MNIJSZOŚCI ETNICZNEJ,
NAUKĄ JĘZYKA REGIONALNEGO ORAZ NAUKĄ WŁASNEJ HISTORII I KULTURY

<p>Imiona i nazwiska rodziców¹⁾ / imię i nazwisko pełnoletniego ucznia²⁾:</p> <p>1.</p> <p>2.</p>	<p>Miejscowość, data:</p> <p>.....</p>
	<p>Imię i nazwisko dyrektora oraz nazwa przedszkola/szkoły²⁾:</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Oświadczam, że rezygnuję z objęcia (imię i nazwisko dziecka/ucznia)</p> <p>od roku szkolnego/..... nauką:</p> <p>1) języka³⁾ jako języka mniejszości narodowej/języka mniejszości etnicznej/języka regionalnego²⁾;</p> <p>2) własnej historii i kultury.</p>	
<p>Podpisy rodziców/pełnoletniego ucznia²⁾:</p> <p>1.</p> <p>2.</p>	<p>Data i podpis osoby przyjmującej oświadczenie:</p> <p>.....</p>

¹⁾ Zgodnie z art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, z późn. zm.) przez rodziców należy rozumieć także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem.

²⁾ Właściwie zaznaczyć.

³⁾ Należy wpisać właściwy język.

Coroczne Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (w roku 2022) – określa wysokość subwencji na 1 ucznia nauczanego j. kaszubskiego:

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2022 (Dz.U. 2021 poz. 2453)

- ***waga P25 = 0,20** gdzie łączna liczba uczniów uczących się języka kaszubskiego jest wyższa niż: szkole podstawowej – 112, szkole ponadpodstawowej i klasach szkoły ponadgimnazjalnej prowadzonych w szkole ponadpodstawowej – 42
- ***waga P26 = 1,00** gdzie łączna liczba korzystających jest wyższa niż 80 i nie przekracza 112 w szkołach podstawowych, jest wyższa niż 20 a nie przekracza 28 w gimnazjach; jest wyższa niż 30 i nie przekracza 42 w szkole ponadpodstawowej i klasach szkoły ponadgimnazjalnej prowadzonych w szkole ponadpodstawowej
- ***waga P27 = 1,30** gdzie łączna liczba korzystających nie przekracza 80 w szkołach podstawowych, nie przekracza 30 w szkole ponadpodstawowej i i klasach szkoły ponadgimnazjalnej prowadzonych w szkole ponadpodstawowej
- ***waga P28 = 0,60** dla szkół gdzie zajęcia edukacyjne są prowadzone w dwóch językach: polskim i kaszubskim

Bo na Boże Narodzenie w każdym domu
Drzewka stroją wszystkie dzieciaki.

„Pomosty” – innowacja pedagogiczna

Anna Zięba

Doradca metodyczny edukacji wczesnoszkolnej

Marzena Paradowska

Doradca metodyczny matematyki

„Pomosty”

Imię i nazwisko autorów:

mgr Marzena Paradowska - nauczyciel matematyki

mgr Anna Zięba - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

Nazwa szkoły:

Osoby odpowiedzialne za wdrożenie innowacji w placówce :

.....

Temat: „Pomosty”

Przedmiot: matematyka

Rodzaj innowacji: *organizacyjno-metodyczna*

Data wprowadzenia: 1.10.2022 r.

Data zakończenia: 31.05.2023 r.

Zakres innowacji:

Adresatami innowacji są uczniowie klas III i IV Szkoły Podstawowej

.....

Czas realizacji innowacji obejmuje rok szkolny 2022/2023.

Działania innowacyjne odbywać się będą w ramach zajęć obowiązkowych na lekcjach matematyki, na zajęciach rozwijających oraz jako akcja/działanie jednorazowe, pozalekcyjne.

Wybór formy prowadzenia zajęć oraz ilość godzin do dyspozycji prowadzącego.

Opis innowacji:

I. Wstęp

Głównym założeniem innowacji „Pomosty” jest stworzenie przestrzeni edukacyjnej, w której spotkają się uczniowie klas III i IV. Będzie ona swoistym pomostem łączącym I i II etap edukacji.

Innowacja ma na celu przygotowanie i wsparcie uczniów klas III podczas przejścia do następnego etapu edukacji w sposób płynny, bezstresowy i z pozytywnym nastawieniem do nauki matematyki. Kluczowe mają być spotkania z uczniami klas IV wspierających ten proces. Wspólne zabawy, rozwiązywanie łamigłówek i problemów matematycznych korzystnie wpłyną na wszechstronny rozwój uczestników zajęć.

II. Założenia ogólne

1. Innowacja skierowana jest do uczniów szkoły podstawowej klas III i IV.
2. Główne założenia innowacji:
 - udział w akcjach edukacyjnych,
 - korelacja międzyprzedmiotowa,
 - wdrożenie nowoczesnych metod nauczania,
 - propagowanie zabawowej formy nauczania - uczenia się matematyki,
 - integracja i współpraca zespołów międzyklasowych na różnych etapach edukacji.

III. Cele innowacji

Cel główny:

- popularyzowanie matematyki wśród uczniów,
- wyposażenie uczniów w umiejętność wykorzystywania wiedzy matematycznej w praktyce.

Cele szczegółowe:

- przygotowanie uczniów do świadomego wykorzystywania matematyki w życiu codziennym,
- wprowadzenie ciekawostek i zagadnień z zakresu matematyki,
- wprowadzenie umiejętności mało znanych i stosowanych - mnemotechniki,
- mobilizacja uczniów do rozwiązywania problemów matematycznych,
- rozwijanie wyobraźni i logicznego myślenia,
- umiejętność tworzenia własnych gier i zabaw matematycznych,
- rozszerzenie wiedzy oraz umiejętności językowych w zakresie pojęć matematycznych,
- kształtowanie wyobraźni przestrzennej,
- rozwijanie umiejętności współdziałania w grupie,
- kształcenie umiejętności argumentowania rozwiązań problemów,
- aktywizowanie uczniów w życie szkoły.

IV. Metody i formy pracy

Innowacja „Pomosty” pozwoli nauczycielom lepiej poznać uczniów, ich zdolności i predyspozycje. Podczas przeprowadzania innowacji należy skupić się na realizacji zagadnień z podstawy programowej oraz rozszerzeniu o sytuacje z życia codziennego.

Metody pracy: podające, poszukujące, praktycznego działania z wykorzystaniem:

- technik multimedialnych
- sposobów efektywnej nauki
- gier strategicznych i logicznych
- korelacji międzyprzedmiotowej
- wymianie wiedzy i doświadczeń

- udziału w akcjach edukacyjnych.

Formy pracy: zespołowe i indywidualne.

V. Przewidywane osiągnięcia

Uczniowie:

- czerpią satysfakcję z nauki matematyki,
- tworzą własne zabawy i gry matematyczne,
- analizują treści zadań i używają języka matematycznego,
- znają sposoby na efektywne uczenie się poprzez zabawę,
- rozwijają zdolność do skupienia uwagi, koncentracji, wysiłku oraz determinacji w dążeniu do rozwiązania problemu,
- rozwijają umiejętność logicznego myślenia, spostrzegania, dostrzegania zasad i analogii,
- wzmacniają poczucie własnej wartości i sprawczości,
- rozwijają umiejętności współdziałania w grupie, skutecznej komunikacji

Nauczyciele:

- wykorzystują nowe technologie informacyjne
- projektują i wprowadzają w życie nowe, lepsze rozwiązania
- doskonalą swój warsztat pracy
- współpracują i analizują efekty pracy uczniów

Szkoła:

- zostaje wzbogacona o materiały dydaktyczno- metodyczne
- podnosi jakość pracy poprzez współpracę nauczycieli
- zyskuje prestiż w środowisku lokalnym

VI. Proponowana tematyka zajęć

Zagadnienia zostały opracowane w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego dla I i II etapu edukacyjnego. Są one jej uzupełnieniem i rozszerzeniem.

Zagadnienia	Tematyka zajęć
Liczby i działania.	Wykorzystywanie działań pamięciowych oraz działań pisemnych w rozwiązywaniu rozbudowanych zadań z treścią.
	Porównywanie ilorazowe i różnicowe w zadaniach.
	Kolejność wykonywania działań.
Ułamki zwykłe.	Ułamek zwykły, ułamek niewłaściwy i liczba mieszana - wprowadzenie pojęć.
	Działania na ułamkach zwykłych.
	Ułamki zwykłe w zadaniach tekstowych.
Ułamki dziesiętne.	Wyrażenia dwumianowane – zamiana na ułamki dziesiętne.
	Działania na ułamkach dziesiętnych sposobem pisemnym – zadania konkursowe.
Figury na płaszczyźnie.	Kąty, odcinki, wieloboki i ich własności.
	Jednostki pola i obwodu – sprawna zamiana jednostek.
	Obliczanie pól czworokątów i trójkątów.

Prostopadłościany i sześciiany.	Własności prostopadłościanu i sześcianu.
	Obliczanie pole powierzchni sześcianu.
Matematyka w życiu codziennym.	Kalendarz i czas w zadaniach tekstowych.
	Jednostki długości, masy, monetarne. Sprawna zamiana jednostek długości, masy, monetarnych – wykorzystanie umiejętności przy rozwiązywaniu zadań.
Gry, zabawy Matematyczne.	Tworzenie własnych gier i zestawów edukacyjnych, sprawne posługiwanie się własnościami liczb i figur geometrycznych.
Matematyczne akcje edukacyjne.	<ul style="list-style-type: none"> - Międzynarodowy Dzień Kropki - Międzynarodowy Dzień Tabliczki Mnożenia - Dzień Logiki - Dzień liczby Pi - Szkolny Dzień Matematyki

VII. Ewaluacja

Sposoby ewaluacji :

Ewaluacja programu będzie prowadzona na bieżąco i na zakończenie roku szkolnego 2022/2023.

Oceny atrakcyjności zajęć dokonają sami uczniowie poprzez udział w zajęciach oraz informację zwrotną.

Sposoby ewaluacji:

- obserwacja uczniów podczas zajęć,

- aktywność uczniów podczas zajęć,
- arkusz informacji zwrotnej dla ucznia (ankieta),
- udział w konkursach.

VIII. Podsumowanie

Innowacja została objęta patronatem Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. W celu uzyskania certyfikatu ukończenia działań należy przesłać sprawozdanie na adres mailowy m.paradowska@godn.eu.